

# Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trislojna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmna strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

## V dejanjih jih boste spoznali

Večkrat že smo poročali o nemoralnih dejanjih in o krivicah, ki jih izvršuje deželni odbor, oziroma negovi predstavitelji, med njimi zlasti dr. Lampe. O tem človeku bi si nihče niti v sanjah ne mogel predstavljati, da nosi duhovniško suknjo, da je torej namestnik onega, ki uči: »Ljubite svoje sovražnike« ali »Ne storite tega drugim, česar nočete, da bi se vam storilo.« Vsa dejanja tega deželnega odbornika so tako izrazito protikrščanska, da nas mora biti res sram, da je to duhovnik in še Slovenec.

V »Slov. Narodu« je priobčil bivši klerikalni veljak Tomaž Pavšlar iz Kranja več člankov, zakaj toži deželo Kranjsko, da mu odkupi njegove vodne moči na Savi. Ti članki odkrivajo nemoralnost in grdo, ostudno ravnanje s človekom lastne stranke. Znano je, da je Pavšlar v veliki meri zakrivil konkurz »Glavne posojilnice«, ker ni mogel plačati svojega dolga, ki je znašal nad milijon kron. Pavšlar je ravnal v dobri veri, ko si je ta denar izposodil, ker je bil že dogovorjen z deželnim odborom, ki mu je hotel odkupiti vodne sile za 1.600.000 kron. »Glavna posojilnica« je prišla v likvidacijo in je stala pred konkurzom. Ko bi Pavšlar plačal svoj dolg, bi se likvidacija najbrž mirno izvršila in ne bi nastalo toliko polomov po deželi Kranjski, katerim bodo sledili najbrže se veliko hujši. Pavšlar je vse poskušal, da dobi od dežele denar, toda škodoželjneži v deželnem odboru niso hoteli dati denarja, ker so naravnost želeli, da pride Glavna v konkurz. To spoznamo iz Pavšlarjevega članka.

Pavšlar je obletel dr. Šusteršiča, pl. Šukljeta in dr. Lampeta, da bi hitro sklenili kupčijo, ker je bil že skrajni čas, da plača dolg. Pogovarjali so se med seboj in dr. Lampe mu je rekel: »Sedaj smo se mi v vsej zadevi natančno pogovorili in prišli do zaključka, da vam toliko ne moremo dati za projekte, tudi bi vam nič ne hasnilo, kar bi vam mi dali, ker bi to vrgli v žrelo »Glavne«, česar bi pa ne mogli

zagovarjati pred našo stranko. Po mojem mnenju storite najbolje, če greste v konkurz.« Nato je Pavšlar odgovoril: »Tega pa ne, rajši na beraško polico! Pomislite vendar, kakšne posledice bi to imelo. Izgubil bi svoje premoženje, moja žena in mladoletni Florianovi — ne imel bi več mirne vesti na zemlji.«

Dr. Lampe je odgovoril: »Saj to ni nič takega, saj ne boste vi prvi in tudi zadnji ne, ki bi napovedal konkurz. Saj vas ne bomo zapustili, mi vam potem lahko damo denar in zraven še veliko službo za gotovino, tako, da se vam ne bo nič hudega zgodilo.«

Pavšlar je odgovoril: »Če mi sedaj ne morete pomagati, mi boste potem še toliko manj mogli, ker se boste s tem še toliko manj mogli zagovarjati deželi nasproti, kot bi se mogli sedaj, če bi mi celo vsoto takoj izplačali, kar bi bilo popolnoma upravičeno. Vi pravite, da bi vrgli v žrelo »Glavne posojilnice«. Ali pri »Glavni« niso nedolžne žrtve, katerim bo že s tem, da bi jaz svoj dolg poravnal, razmerno veliko pomagano?«

Par minut je dr. Lampe molčal — na to pa dejal: »Si bodo že vedeli kako pomagati!«

Kaj sledi iz tega?

Da je oni varuh, ki bi moral ščititi korigisti dežele, namenoma oškodoval deželo tako, kakor bi jo najhujša ujma ne mogla oškodovati. Vsled konkurza »Glavne posojilnice« je cela Kranjska dežela izgubila kredit. Trgovci in obrtniki ne morejo več uspevati, kajti s konkurzom niso prizadeti samo člani, ampak vsi prebivalci. Trgovina in obrt ne moreta uspevati, draginja narašča in tudi kmetovalec ne more s pridom razpečati pridelkov.

Torej le za to, ker so bili v vodstvu »Glavne posojilnice« liberalci, naj bo oškodovana vsa dežela, naj trpijo vsi prebivalci! V »Glavni« je na sto in sto članov in če izvzamemo uradnike in častnike, nič manj klerikalcev kakor naprednjakov. In ti klerikalci naj se zahvalijo deželnemu odborniku dr. Lampetu, ki je s svojim pristno krščanskim srcem pospešil konkurz

»Glavne«, ker ni omogočil Pavšlarju, da bi ta plačal svoj dolg.

Vzemimo pa, da bi kljub temu prišlo do konkurza pri »Glavni posojilnici«, čeprav bi Pavšlar plačal svoj dolg, o čemer pa nismo prepričani, ker bi se potem najbrž izvršila likvidacija.

Tudi v tem slučaju moramo obsojati dr. Lampeta, ker je pokazal svoje pristno klerikalno srce. Njemu se ni smilila dežela Kranjska, njemu se ni smililo na stotine nedolžnih žrtev pri tem zavodu, njemu je bilo le to v veselje, da je liberalen zavod prišel v propast, čeprav je nebroj nedolžnih klerikalcev potegnil s seboj v prepad.

Ali so to besede, ki jih zgoraj čitamo, deželnega odbornika? Ali so to besede katoliškega duhovnika? Kam pridemo, ako bomo tirali v pogubo nedolžne ljudi, le radi tega, da lahko rečemo: Glej, nasprotni denarni zavod je poginil! Tukaj neha vse poštenje, ves čut pravičnosti in morale. Take ljudi ima dežela Kranjska na čelu! Ti ljudje so katoliški duhovniki! Na Kranjskem ni več prostora za poštenost, na Kranjskem je le še nemoralnost in koritarstvo v cvetju!

## Katoliški shod in izseljevanje.

(Pismo z dežele.)

Položaj našega kmeta se je v času, odkar vlada s pomočjo spovednice in prižnice, izrabljajoč vzvišene Kristusove nauke v strankarske namene, pod parolo »Vse za kmeta« takozvana S. L. S., zelo poslabšal. Vedno bolj in bolj lezemo v dolgove, iz katerih se pri sedanjih razmerah ni mogoče izkupati. V vedno večjem številu hite naši sotrpini čez morje v Ameriko, hoteč si tamkaj zaslužiti toliko, da bi poplačali dolgove. A pogledimo, koliko teh pride zdravih domov, ozir. kak uspeh ima njih izseljevanje. Če izvzamemo par ljudi, ki so imeli v Ameriki prav posebno srečo, prav nobenega. Ko pride kmet domov, gospodari nekaj časa, a kmalu zopet zaleze v dolgove, da sam ne

ve kdaj, in hajd zopet v Ameriko. Doma ostane v revščini žena, ki se ubija z vbdelovanjem polja in tako počasi propada vse.

Kaj pa je vendar vzrok, da pri vsej naši pridnosti in žilavosti, pri vsej naši rodovitni zemlji vedno bloj propadamo? Zakaj lezemo vedno bolj v dolgove? Ali smo mogoče tako zaninikrni ali slabotni? Kdor je kaj hodil po svetu, je videl, kakšni so kmetje drugod. Ali je videl kje ljudi, ki bi delali v letnem času na dan po 16 ur pri tako slabi hrani, kakor naši? Težko jih je dobil. S svojo žilavostjo in pridnostjo se lahko ponašamo pred celim svetom. Naša zemlja je tudi po večini rodovitna. Kaj pa je vendar glavni vzrok tega propadanja? Poglejmo! Pred leti, ko so se klerikalci začeli gibati, so preplavili celo Slovensko s konzumi in posojilnicami. Konzumi so po zaslugi klerikalnih poštenjakovičev propadli, denarni zavodi pa viseli med življenjem in smrtjo do zadnjega časa, dokler ni dežela Kranjska prevzela zanje jamstva. Dobro so poznali klerikalci naš značaj in našo naravo, da smo nekoliko lahko miselni in veseli, da nam ni dosti za denar, samo če ga imamo. Mi smo si mislili, le pojdemo po denar, saj je hranilnica blizu, v farovžu nam bodo dali, kolikor bomo hoteli. Kaplani so bili veseli, da so nas tako dobili na vrstico, mi pa tudi, da smo tako lahko prišli do denarja. Nismo reveži pomislili, da se denar, če prav se tako lahko dobi, vseeno težko vrne.

Posledice te naše lakomiselnosti se že kažejo v vsej svoji grozoti. Deželni odbor, ki dela same statistike, bi napravil jako hvaležno delo, ko bi zbral skupaj tudi število od farovških posojilnic prodanih gruntov. Toda bliža se še hujše. Hranilnice in posojilnice bodo končno tudi prisiljene začeti izterjavati dolgove. Sedaj se tega še branijo, ker jim grozi polom, ako napravijo kaj takega. Ljudje so dolžni skoro vsi brez intabulacije. Za jamstvo staja samo po dva poroka. Gorje bo tam, kjer so si ljudje v celi vasi kar navzkriž za poroke. Ko bo zdrčal eden, bodo morali tudi drugi za njim in cela vas bo prodana. Nastane vprašanje, kdo bo vse to kupil. Danes je pri nas tako malo denarja, da še za življenje ne zadostuje, kaj šele za nakupovanje posestev. Da se bo hranilnica obvarovala še večje škode, bo posestva kupila sama. In kaj bo z ljudmi? Naselili se bodo na svoji lastni zemlji kot najemniki in fajmoštri jih bodo še naprej izsesavali.

Tako bo zopet prišla nazaj tlaka, ki bo še hujša, kakor ona pred letom 1848. Takrat so liberalci kmeta rešili izpod graščinskega in farovškega jarma, in napravili iz njega človeka, sedaj čez pol stoletja ga bodo pa fajmoštri zopet zaslužili, ako ne pride pomoč o pravem času.

Če torej sedaj na katoliškem shodu kdo razpravlja o tem, kako bi se dalo izseljevanje odpraviti, ni to nič drugega, kot sama hinavščina. Gospodje dobro ve-

do, kako težko je ljudem izseljevati se in da bi ne izpregledali, so jim nasipali peska v oči. Naj si fajmoštri in kaplani denejo roko na srce in skesano priznajo, pri večini izseljencev smo krivi mi, da so se izselili. Toda oni imajo srce trdo kakor kamen in z reveži nimajo nikakega usmiljenja, zato tega ne bodo storili. — Vsakdo pa, ki količkaj misli, si lahko napravi sam sodbo, kaj so ljudje, ki se od kmečkih žuljev in od kmečke krvi rede, pri tem pa zavijajo oči: Oh, Bog, kaj bo iz našega kmeta, ko tako propada.

Podgorec.

## Novice z Balkana.

### Turčija in Bolgarska.

Pričela so se torej oficijozna pogajanja med Turčijo in Bolgarsko. Popolnoma osamljena je morala Bolgarska ukloniti svoj tilnik, da morejo evropski diplomati nemoteno počivati po letoviščih. Kdor bo pisal zgodovino teh zadnjih dveh let, bo imel interesantno poglavje o značajnosti. Odrinsko vprašanje je torej toliko kakor rešeno. Vprašanje je samo, koliko ozemlja v Trakiji ostane Bolgarski. Osamljena, kakor je, Bolgarska pač ne more imeti dosti upanja, da bi ji pripadel večji kos zemlje na levem bregu Marice. Niti to sedaj ni gotovo, ali bo tvorila reka Marica res mejo med Bolgarsko in Turčijo.

s Turčija ima 300.000 mož v Odrinu in ob bolgarski meji in že danes je gotovo, da ne pusti niti Odrina, niti Lozengrada. Za ti mesti je Bolgarska največ žrtvovala, zdaj jih pa ne bo imela.

### Nemiri v Sofiji.

V Sofiji spoznava ljudstvo počasi svoje zapeljivce, ki so krivi nesreče Bolgarske. Prvi znaki grozeče revolucije so se že pokazali in poulični boji med vojaki so se že začeli. Tako prinaša romunska »Epoca« poročilo nekega politika, ki se je vrnil iz Sofije v Bukarešto. Glasom tega poročila je zadnje sredo obkolilo veliko število vojakov hišo bivšega ministrskega predsednika dr. Daneva. Vojaki so razbili s kamni vse šipe na hiši ter tudi streljali z revolverji. Nekaj vojakov je hotelo s klicem: »Smrt izdajici!« vdreti v hišo. En oddelek je zasedel bližnji most, da prepreči na ta način, da bi mogla poseči policija vmes. Policija, ki je prihitela, demonstrantov ni mogla razgnati. Vlada je zato poslala tja konjenico pod poveljstvom generala Boteva. Pričela se je prava bitka med vojaki. General Botev je zapovedal svojim konjenikom atako in z ostrimi sabljami so se vrgli konjeniki na množico. Mnogo demonstrantov je bilo več ali manj ranjenih, nekaj je bilo tudi mrtvih. Smrtno ranjen od strele je bil tudi general Botev. Le počasi se je posrečilo napraviti v Sofiji vsaj nekoliko miru. Daneva ni bilo za časa te demonstracije v hiši.

Tudi carjevo palačo stražijo dan in noč močni vojaški oddelki.

### Srbi na letoviščih.

Srbski vrhovni krogi se zdaj lahko odpočijejo. Kralj Peter je s svojo rodbino odšel v srbsko kopališče Ribanja, ministrski predsednik Pašić pa v Marijne vare na Češko. Pri povratku bo najbrž konferiral z avstrijskim zunanjim ministrom Berchtoldom.

### Mir zopet ogrožen.

Izvedba bukareškega miru je naletela na izredno velike težkoče, ki so se pojavile pred vsem zato, ker Bolgarska do danes še ni mogla zasesti pozicij, ki so ji bile prisojene v bukareškem miru. To velja pred vsem za Dedeagač.

Grki bi bili morali glasom bukareške mirovne pogodbe zapustiti to mesto že 18. avgusta. Grška vlada zatrjuje, da je to takrat tudi že storila, pozneje pa je bila v varstvo grških prebivalcev prisiljena zopet zasesti mesto in pristanišče, ker bolgarska posadka, ki je dospela tja, ni zadostovala, da bi vzdržala red in mir.

Kakor poročajo nadalje iz Aten, je prispelo pred Dedeagač turško vojno brodovje z očitnim namenom, da izkrca čete in zasede mesto. Ko pa se je prikazalo grško vojno brodovje, se je turško brodovje umaknilo. Gotovo pa je, da Turčija ni opustila svojega namena, kar je razvidno že iz dejstva, da še vedno zasedajo turške čete postojanke v Zahodni Trakiji.

V grški javnosti se oglašajo zato vedno močnejši glasovi, ki zahtevajo, da naj Grška ne pripusti, da bi padel Dedeagač v turške roke. Če mesto ne ostane Bolgarski, naj pripade Grški, ker ima Grška več pravice do tega mesta kakor Turčija.

S tem vprašanjem se je bavil tudi grški ministrski svet. Kaj je sklenil, ni znano, da pa so bili njegovi ukrepi zelo važni, je razvidno iz tega, da je grška vlada pod pretvezo, da obstoja nevarnost, odgodila že ukazano demobilizacijo grških čet in naročila svoji svojni mornarici, da naj bo pod polnim parom pripravljena, da odplove.

Grška vlada je odposlala velesilam tudi noto, v kateri zahteva, da naj dajo velesile Grški mandat, da reši vprašanje posesti Dedeagača.

Grška vlada dobro ve, da je v današnjih razmerah prav lahko mogoče, da postane iz takega provizorija definitivum.

Vprašanje Dedeagača tedaj grozi postati novo ognjišče nemirov in konfliktov.

## Razgled po svetu

### Deželni zbori.

Predarlski deželni zbor se sestane dne 23. septembra k 14dnevni zasedanju, da reši proročun za leto 1914.

Nižjeavstrijski deželni zbor se sestane dne 18. septembra za štiri- do pettedensko zasedanje.

Kranjski deželni zbor letos sploh ne bo zboroval, ker se klerikalna večina boji kritike o gospodarstvu z deželnim denarjem.

#### Župan v Tridentu.

V laškem mestu Tridentu na Južnem Tirolskem so izvolili za župana grofa Manzija, katerega pa cesar ni potrdil. Manzi je bil pred leti že enkrat izvoljen, a tudi ne potrjen, ker je preveč pokazal svoje italijansko prepričanje in v mlajših letih postal celo italijanski državljani.

#### Kitajsko posojilo.

Nižjeavstrijska eskomptna družba, »Kreditanstalt« in »Länderbank« so prevzele od kitajske vlade 1,200.000 6% zakladnih bonov s povprečno 4letno vrednostjo. Posojilo se je sprejelo na temelju pooblastila generalne skupščine ter so se določili kot špeciialna garancija letni dohodki iz prenosa nepremičnin. Večji del tega posojila se porabi za tri križarke kitajske vojne mornarice, ki jih zgradi »Cantiere navale« v Tržiču skupaj s Škodovimi tovarnami.

#### Poljska ljudska stranka proti duhovniškim zlorabam.

V resoluciji Poljske ljudske stranke, nekdanjih prijateljev kranjskih klerikalcev, sprejeti na zborovanju v Krakovu, se nahaja zanimiva točka proti duhovščini, ki pravi: Obsojamo boj, ki ga vodi duhovščina proti onim slojem poljskega naroda, ki pripada Poljski ljudski stranki. Vzrok za ta boj leži samo v stremljenju duhovščine, obdržati ljudstvo v političnem tlačanstvu in ovirati, da dobi ljudstvo samostojnost. Da se v bodoče preprečijo taka škodljiva nasprotstva med klerusom in verniki, zahteva stranka:

1. Izpremembo patronatskih pravic, ki igrajo na Poljskem veliko vlogo na ta način, da dobe prezentacijsko pravico župljani.

2. Revizijo določb o cerkvenih pristojbinah.

3. Oživljenje v zakonu predpisanih nadzorovalnih komitejev, sestavljenih iz župljanov.

Te resolucije vzbujajo tem večjo pozornost, ker so smatrali svoj čas Poljsko ljudsko stranko za poljsko frakcijo vseavstrijske krščansko-socijalne stranke.

#### Vilajet Bosna.

Nekaj hrvaških poslancev je sklenilo ustanoviti v Sarajevu klub hrvaške stranke prava. Deželna vlada pa statutov ni potrdila ter prepovedala ustanovitev kluba. V svojih razlogih pravi vlada, da je klub protipostaven in v svojih ciljih naperjen proti državnim temeljenim zakonom, ker zasleduje združenje Hrvatov v Istri, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter hoče vršiti tudi kontrolo nad deželnimi poslan-

ci, kar ni dopustno. Proponenti kluba hočejo vložiti rekurz na ministrstvo.

## Slovenija

s K veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah bode vozil skupščinarje poseben vlad dne 8. septembra. Odhod iz Ljubljane ob pol 10. dopoldne, na Ježici postoji vlak in odpelje naprej ob 9. uri 43 minut, prihod v Domžale ob 10. uri 11 minut. Radi male daljeve se vožnja ni znižala. Vabimo vse družbine prijatelje, vse zavedne Slovence, pa tudi one, ki še nimajo pravega spoznanja o veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, da se udeležijo letošnje velike skupščine in njej sledeče veselice v Domžalah kar najštevilneje. Udeležba bodi tolika, da bode zborovanje napravilo vtisk onih lepih slovenskih taborov iz dobe narodne probuje.

s Lepe besede, a nič dejanja. Na katoliškem shodu se je že toliko govorilo, da bi Kranjska dežela postala najbogatejša, najbolj srečna kronovina, ko bi se le mrvice tega izpeljalo, o čemur se je govorilo. Vsaka stvar je imela svoje poročilo in zlasti o zboljšanju kmetijskega stanu se je že toliko govorilo, da bi imel naš kmet že raj na zemlji. Kako je pa v resnici? Lahko je prepisati iz drugih jezikov in poročil lepe besede in jih pridigati, a potem se vse to takoj pozabi in uresniči prav nič. Vse je le pesek v oči in mi bi lahko vsak teden cel list napolnili z lepimi načrti, ko pa vemo, da ni nikogar, da bi jih uresničil. Ali mislite, klerikalna gospoda, da je kdo kaj dal na te besede? Še za »trošt« v bodočnost jih ni nikdo smatral, kaj šele, da bi mislil, da jih bi deželni gospodje skušali udejestviti? O, da, gospodarski tečaji, sadjarski, mlekarški, zadružni, kmetijski nadzornik itd. vse to se je vpeljalo — zakaj? Da so se ustanovila korita za gotove ljudi, da se z deželnim denarjem podpre organizatorje klerikalne stranke, čukov itd. Koliko je pa uspeha? Nič, denar pa je gre iz žepa davkoplačevalcev!

s Kaj vendar učijo božji namestniki? Zadnje porotne obravnave v Novem mestu so nam razkrile tako propalost zlasti med ženskami, da se je naravnost čuditi, kaj počno naši »božji namestniki«, da tako vzgajajo kmečko ljudstvo. **Pred porotniki so stale tri Marijne device**, torej osebe, ki so najbolj pod vplivom duhovnikov. Dve sta umorili vsaka svojega nezakonskega otroka takoj po porodu, ena je bila pa med zloglasnimi roparicami, ki so se oblekle v moško obleko in oropale staro žensko za vse njene prihranke. Detomorilki sta se izgovarjali, da sta se bali sramote, zlasti kaj bo župnik rekel, dočim je roparica dejala, da je mislila, da rop ni greh! Kakšna propalost se nam tu odpira in vprašamo se: Kaj vendar učijo naši duhovniki? Saj ima naša vera najlepše nauke, kako mora

človek živeti, da je vreden član človeške družbe. Toda naši duhovniki ne učijo danes več krščanskih resnic ali jih pa avtomatično brez prepričanja zdrdrajo na prižnici, dočim se razvnamejo kot divji petelini pri petju, ko zabavljajo čez napredne liste in njih pristaše. Zato ve danes že vsak otrok, da je od škofa prepovedano brati »Slovenski Dom«, toda kaj je greh, ne vedo, ker ni časa, da bi duhovniki to učili. Danes se uči pobijanje, preganjanje in sovraštvo do naprednjakov, verskih resnic se ne uči, zato pa ljudje mislijo, da je vse dopuščeno, samo če je človek klerikalec! Odgovor bo težak, bojni petelini, in gorje vam, ko bo čas sodbe!

s Vnebovpijoča krivica deželnega odbora. Poročali smo o pazniku prisilne delavnice Bučarju, ki ga je deželni odbor na predlog dr. Šusteršiča spravil v disciplinarno preiskavo, ker je Bučar branil svojo čast in ni pustil, da bi klerikalni župan Oražem zapeljal njegovo ženo med tem, ko je bil Bučar pri vojakih. Zdaj je pa deželni odbor Bučarja suspendiral, to je, odpustil za čas, dokler traja preiskava, iz službe in mu daje tudi le polovično plačo. Vse to le radi tega, ker je Bučar povedal prijateljem o zalezovanju in napeljevanju Oražma, tega stebra klerikalizma, vere in cerkve, ki je hotel njegovo ženo posiliti. Deželni odbor je torej vzel v zaščito kurirstvo svojega pristaša in oni, ki ni tega pripustil, mora biti kaznovan, ker je deželni uslužbenec. — **To vpije do neba!**

s Iz seje deželnega odbora dne 30. avgusta. Podpora v znesku 1400 K se dovoli Rafaelovi družbi. — Stavbnemu uradu se naroči, da izdela načrte za popravo mostu čez Soro na okrajni cesti Žiri-Idrija. — Izvolitev dr. Gregoriča za deželnega poslanca se po uradnih podatkih o številu glasov vzame na znanje. — Prošnja šolskega odbora obrtnonadaljevalne v Novem mestu za podporo se odkloni z večino glasov.

s Občinski posredovalni uradi na Kranjskem so se ustanovili in so začeli poslovati: V Veliki Loki dne 28. svečana, — v Dobrničah pri Trebnjem dne 4. aprila, — pri Sv. Križu pri Tržiču dne 7. junija, — v Trebnjem dne 8. junija, — na Mirni dne 16. junija, — v Št. Vidu pri Vipavi dne 26. junija za kraje: Šv. Vid, Orehovica, Podbreg, Hraše, Škrlje, Podboršt, Dobrava, Podbrje, Poreče in Nanos ter isti dan v Lozicah za kraje: Lozice, Podgrič in Žvanuti. Tudi v Vipavi sami se je ustanovil občinski posredovalni urad dne 26. junija in v Dedendolu pri Višnji gori dne 10. julija t. l.

s Ne vozite nezrelega sadja v Ljubljano. Tržno nadzorstvo je o tem prinašalce sadja že svarilo, a ker ni nič pomagalo, je moralo seči po predpisih do skrajnosti in je samo en dan zaseglo 126 kg nezrelih češpelj ter jih potem uničilo. In to se bode iz zdravstvenih ozirov vedno vršilo. Ali bi ne bilo bolje, sadje še par dni pustiti na drev-

ju in potem zrelega pripeljati v Ljubljano? Saj se tako sadje tudi lažje in dražje proda.

s **Vojaški vpoklici.** Kakor se zatrjuje v vojaških krogih, bodo vpoklicani letos rekruti za 7. oktober, nadomestni rezervisti pa za 9. oktober. Enoletni prostovoljci nastopijo vojaško službo 1. oktobra.

s **Tržaško namestništvo za avstrijske državljane.** V vsaki državi velja načelo, da se inozemci ali državljani tuje države ne smejo sprejeti v javne službe, ker so domačini, ki davke plačujejo in nosijo vsa bremena, s tem oškodovani. Tudi pri nas obstoji tak zakon, ki ga pa tržaški Italijani niso spoštovali, ampak so laške podanike jemali v magistratno službo. Naša vlada, oziroma tržaško namestništvo je dolgo gledalo to protizakonitost, svarilo magistrat, a vse ni nič pomagalo. Pred kratkim je pa izdal tržaški namestnik odlok na magistrat, da se morajo vsi laški podaniki odpustiti iz magistratnih služb. Zdaj je bil ogenj v strehi! Italijanski listi so se kar penili jeze in z njimi je potegnili vse avstrijsko nemško časopisje, češ, da ne gre, da bi se podanike države, ki je zvesta avstrijska zaveznica, postavilo na cesto. Tudi tržaški občinski svet je ostro protestiral proti vladi in le slovenski zastopniki so branili zakonitost vladnih odredb. Posredovala je tudi italijanska vlada in kakor je videti, bo morala naša vlada zlesti pod klop in jako omiliti odredbe. V tem vidimo vso slabost te naše vlade, pa tudi mržnjo avstrijskih Nemcev do Slovencev, ker so jim ljubši italijanski iredentisti kakor domačini.

s **Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano.** Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavitkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice so, ker je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

s **Poziv članom in upnikom »Glavne posojilnice«.** Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice« je že meseca junija pozval člane, naj podpišejo predpisane jim prispevke, da se poravnava z upniki čimprej sklone. Večina članov se še do danes ni odzvala pozivu zato se še enkrat v njih lastnem interesu nujno vabijo, naj čimprej vpošljejo izjave. Konkurz se lahko vsak čas konča in s tem bo tudi poravnava onemogočena, ker upniki ne bodo hoteli čakati z izvršbami, ampak bodo člane takoj eksekvirali. Trezna razsodnost sama veleva članom, da jih le poravnava more rešiti pred popolnim polomom, zato naj vsakdo hitro in s čim največjim zneskom po-

speši poravnalno akcijo. Obenem se likvidacijski odbor obrača tudi s prav tako nujno prošnjo do vlagateljev, naj se oglašijo v društveni pisarni in podpišejo poravnavo oziroma naj se pisme obrnejo do odbora, da jim pošlje dotične izjave. Saj je morda v še večjem interesu upnikov, da pride do poravnave, kajti v nasprotnem slučaju bi večina izgubila vso vlogo razen tega, kar dobi iz konkurzne mase. — Prosimo, da se hitro odzovete tej prošnji.

Likvidacijski odbor.

### o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Tako imenovanega katoliškega shoda, ki je bil pa le klerikalna komedija, so se tudi Šentvidci udeležili pod vodstvom Zabreta in Klanfarjevega Toneta. Spravljali in silili so ljudi skupaj cel mesec; od vseh so hoteli imeti kronce za katoliški shod. Pohvaliti pa moramo farane, ker se razen znanih kimavcev niso hoteli odzvati vabilu. Vedeli so namreč, da gre tu ne za katoliško stvar, temveč le za parado klerikalnim koritarjem, katere že v Št. Vidu predobro poznamo. Zato kronic za shod niso hoteli dati. Nekateri so dali kronce raje ubogim dijakom za podporo, ki so razprodajali vstopnice, kot pa za shod. Tudi vozove in opravo so jim odklonili, češ, za take ljudi nimamo ničesar. Prav so imeli. Pa tudi z zastavami so hoteli biti počeščeni ti junaki, ni pa razobešila zastave nobena napredna hiša, par trgovcev in oštirjev in še tem smo se čudili, kako do tega pridejo. Tako so bile razobešene zastave na hiši Ivana Arharja in Val. Jagra v Št. Vidu, ter Ivana Pirca in Edvarda Čerņiča v Dravljah, dasi ne eden, ne drugi izmed teh ne živi od Toneta ali Tineta. Pač pa je po razobešenih zastavah vsak lahko videl, kam pelje klerikalno gospodarstvo v Št. Vidu, ker bo, če bo klerikalizem dolgo gospodoval, kmalu ves Št. Vid Klanfarjev ali pa cerkven. Klanfar je odpodil sedaj že občinskega tajnika in postavil na njegovo mesto svojo hčer, da ja lahko nemoteno gospodari z občinskim premoženjem. Kako daleč še, bomo videli, upamo, da se bodo občanom vendar enkrat odprle oči.

## Zaplenjeno

## Zaplenjeno

### o Dolenjske novice o

d **Št. Janž.** Pritožiti se moramo zaradi farških hudobij, ki se ravno zdaj vsem ljudem očitno gode. Menim namreč birmanske botre. Star sem že čez 60 let in odkar pomnim, je šel vedno oni za botra, ki so ga birmančevi starši izbrali. A zdaj je vse drugače. Zdaj se godi taka hudobija, ker hočejo duhovniki poštene može zasramovati in jih ob veljavo spraviti, ko jih ne potrdijo za botra. A to se ne bo nikoli zgodilo, kajti pameten kmet je vedno več vreden kot pritepeni duhovnik. Po moji pameti je pa te hudobije in pohujšanja največ kriv škof Jeglič, ker to on zapoveduje, da morajo duhovniki tako delati. Sram naj ga bo! Ko bo prišel k nam birmovat, je vreden, da bi mu s kravjim zvoncem zvonili, ne pa z zvonovi, ki smo jih napredni kmetje kupili. Škof naj zasramuje nekatere svoje duhovnike, ki so zasramovanja zelo potrebni — če hoče, mu jih z imeni naštejemo — vse poštene može naj pa pusti pri miru. Resnično bi bilo boljše, ko bi škof podložnim duhovnikom zapovedal, da bi vsaj v cerkvah sv. vero oznanjevali, kajti cerkev je po našem mnenju hiša božja. A zdaj se sliši le zmerjanje, zabavljanje in ostudno govorjenje, da je pridiga v veliko pohujšanje mladini. Zlasti pri nas v Št. Janžu se ne sliši nikoli nič lepega. **Ali veste, škof Jeglič, kaj bomo storili kot odgovor zaradi birmanskih botrov? Naprednjaki šentjanske in trojiške fare bomo z ozirom na to, da ne bomo kot botri nič zapravili, zložili 300 K ter naročili 100 izvodov »Slovenskega Doma«, da ga bodo brali tudi tisti, ki ga sami ne morejo naročiti, pa bi ga radi imeli.** Zdaj ga bodo pa celo leto zastonj dobili. To naj bo odgovor naprednih birmanskih botrov in tako storite povsod, kjer so bili birmanski botri odklonjeni. Bomo že ugnali tako farško komando, ki je popolnoma v nasprotju z nami kmeti, ki kaj držimo na pravo vero. Če bi se duhovniki tako držali, kakor se spodobi, bi jih mi radi spoštovali. Poznal sem in poznam mnogo duhovnikov, ki so nas lepo učili in smo jih radi imeli. Danes pa ni prav nič več lepega slišati od njih, zaraditega pa tudi nimajo nobenega kredita pri nas. To lahko z mojim podpisom priobčite, ker rad vse to potrdim pred celim svetom. — F. Ž.

Opomba uredništva. Izvršite svoj sklep in razširite »Slovenski Dom«, da ga bo imela vsaka hiša. Tako boste najbolje odgovorili nesramnosti duhovnikov, ki odklanjajo botre, če niso z njimi. Potem naj gredo pa župniki in mežnarji sami za botre!

d **Shod dr. Zajca na Sv. Gori.** Uredništvu »Slov. Doma« v Ljubljani. Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. zahtevam, da priobčite v postavnem roku, v postavni obliki sledeči stvarni popravek notice »Shod dr. Zajca na Sv. Gori pri Zagorju ob Savi. Velik poraz klerikalcev«, ki je bila natisnjena v 34. št. »Slov. Doma« dne 23. avgusta t. l.: Ni res, da sem videl, da ne pojde tako lahko, kakor dosedaj, kljub temu, da je romanje, reš pa je, da tega nisem videl. Ni res, da sem se nekam jako nervozno obnašal, res pa je, da sem se obnašal popolnoma hladnokrvno. Ni res, da sem gosp. Tauferju, ko me je vprašal, če je v resnici javen ljudski shod in kdo da je sklicatelj, povedal, da je društveni shod, res pa je, da sem mu povedal, da je javen društveni shod. Ni res, da sem takoj, ko sem pričel govoriti, psoval in sicer s psovki, kakoršnih se le pijanci poslužujejo, res pa je, da nisem psoval s psovki, kakoršnih se le pijanci poslužujejo. Ni res, da sem navzoče imenoval smrkavce, res pa je, da se je vnela med gosp. Tauferjem in med mano čisto navadna polemika, res pa je, da sem na nekatere medklice gospoda Tauferja primerno odgovoril. Ni res, da sem hotel večkrat vreči kozarec v gosp. Tauferja, res pa je, da nisem hotel nobenkrat vreči kozarca v gosp. Tauferja. Ni res, da sem štirikrat poslal litijskega župana po orožnike, naj gredo mir delat, res pa je, da litijskega župana nisem nobenkrat poslal po orožnike, naj gredo mir delat. Ni res, da sem rekel: »To je neumna baba, ta Kamila Theimerjeva, in če bi tudi res bilo, kar dr. Šusteršiču očita, bi to nič hudega ne bilo,« res pa je, da sem naštel očitke gđčne. Kamile Theimerjeve in vse te očitke označil kot neutemeljene. Ni res, da mi je na to zabrusil v obraz kmet Ivan Grabnar iz Kostrevnice: »Tako vi gospodarite z našim denarjem, da kar 60 tisoč kron vržete skozi okno,« res pa je, da meni kmet Ivan Grabnar iz Kostrevnice tega ni zabrusil v obraz. Ni res, da ne plačam niti vinarja deželne naklade, res pa je, da plačujem 40% deželno doklado, in ni res, da dobivam lepe tisočake iz kmetijskih žuljev, res pa je, da dobivam kot zdravnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani in kot zdravnik c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani plačo, kakoršna mi je zagotovljena v dekretih, kot deželni odbornik pa opravično, kakoršno dobiva vsak drug deželni odbornik. Ni res, da nisem prišel do besede, res pa je, da sem prišel prvi do besede. Ni res, da sem nehal govoriti, ko sem uvidel, da ne morem več naprej, res pa je, da sem nehal govoriti, ko sem poročilo o svojem poslanskem delovanju

dokončal. Ni res, da sem, ko sem videl ta poraz — da je namreč za zaupnico dr. Šusteršiču in dr. Kreku, katero je prebral župnik, glasovalo 38 klerikalcev, več kot 150 naprednih kmetov pa bilo proti — hitro rekel predsedniku, da se gosp. Tauferju ne sme dati beseda, res pa je, da tega poraza nisem videl, in res je, da sem rekel predsedniku, da naj da besedo vsakemu, ki se je na shodu dostojno obnašal. Ni res, da priznam poraz, ki sem ga doživel na Sv. Gori, deloma sam v ponedeljkovi številki »Slovenca« »Ljudski tabor na Sv. Gori«, res pa je, da poraza na Sveti Gori nikjer ne priznam, in res je, da na Sv. Gori nisem doživel nobenega poraza. Ni res, da menda nisem še nikdar nesel od rojstva svojih kosti tako visoko, kakor baš dne 15. avgusta, res pa je, da sem hodil že višje. Ni res, da sem si nalašč za to skromno pot pustil napraviti pravcete gorske čevlje, res pa je, da sem si gorske čevlje, v katerih sem prišel na Sv. Goro, dal napraviti že pred petimi leti. Ni res, da bom poraz, ki sem ga doživel na Sv. Gori, pomnil celo svoje življenje, res pa je, da na Sv. Gori nisem doživel poraza. — V Ljubljani, dne 1. septembra 1913. Dr. Ivan Zajec, deželni poslanec. — **Opomba uredništva.** Sicer so sotrudniki našega lista sami vrli kmetje, toda prostovoljno smo dali danes besedo tudi akademično izobraženemu gosp. dr. Ivanu Zajcu, zdravniku, deželnemu odborniku in poslancu. Naša milost je šla tako daleč, da dobesedno priobčimo ta popravek, da bodo ljudje videli, kako olikani in brez vsake manire so naši klerikalni mogotci. Našemu listu prav nič ne škodujejo še taki popravki. Prvič bralci že itak vedo, da je mogoče s § 19. vse popravljati; treba je le pisati: ni res, res pa je. Drugič pa spoznajo oni bralci, ki so bili priča poraza veleblagorodnega gosp. dež. poslanca dr. Zajca, kakšna resnična dejstva popravljajo osebe, ki so katoliško vero v zakup vzele. G. dr. Zajec, komaj je minul katoliški shod, na katerem ste se tudi posvetili Brezmadežni, pa že tako govorite. Ni res, da sem doživel poraz, pravite, dočim med vrstami sami priznate, da je bil to poraz. Kdor se boji resnice, ta bo odkrito odgovarjal ljudstvu. Vi pa niste hoteli dati besede kmetom, ki so jo zahtevali, ampak ste kar hitro zaključili shod, ker ste se bali še večjega poraza. Te polomije s svojim shodom na Sv. Gori ne boste utajili z desetimi popravki. In takih porazov boste doživeli v zagorskih hribih vedno, kadar boste priredili javne shode. Dani se, gosp. deželni poslanec in odbornik, kmetje so siti vaših obljub, še bolj pa siti gospodarjenja z deželnim denarjem, kjer imate tudi vi kakšno besedo, če vam jo dr. Lampe ali dr. Šusteršič milostno dovolita. Pa se menda to redkokdaj zgodi! V popravku ste navedli, da plačujete 40% odstotno deželno doklado. Koliko vinarjev pa znaša ta doklada, niste hoteli povedati, katji od svoje opravičnine in od služ-

benih prejemkov kot bolniški zdravnik ter nagrad vendar ne plačujete doklad? Priporočamo se še nadalje za vaše cenjeno sotrudništvo. Nagrade vam sicer ne bomo dali, toda za spremembo so vaši članki dobro gradivo. Med vrstami se lahko toliko lepega in smešnega bere, da si bomo pridobili gotovo več naročnikov, če ostanete naš stalni sotrudnik.

d **Iz Novega mesta. Poslanec Jarc, prijatelj in dobrotnik kmetov.** Če se sme verjeti »Slovenca«, ko vsako pridobitev razbobna kot zaslugo klerikalnih poslancev, ima poslanec Jarc za novo avtomobilno zvezo Rudolfovo - Krško - Brežice prav velike zasluge. Radovedni smo, če je on tudi poskrbel, da se nam bo škoda, ki bi se lahko sedaj, ko živina še ni vajena, pripetila brez krivde šoferjev in nas samih, tudi povrnila. Poslanec Jarc, po shodih vpijete: Vse za kmeta! Če res vedno tako delate, upamo, da nas tudi v tej zadevi niste pustili na cedilu. — Več kmetov ob progi avtomobilne zveze.

d **Iz novomeške okolice. Jarc, dobrotnik obrtnikov.** »Slovenski Narod« je prinesel vest, da bo poslanec Jarc v družbi z dr. Lampetom sedaj, ko ima tvornico za čevlje, te tudi prodajal. Sedaj nam je šele umevno, zakaj je Jarc na Dolenjskem na svojih shodih po kmetih obrtnikom, posebno čevljarjem, ki nimajo pravice izvrševati svojo obrt, obljubil, da bo že on tako napravil, da bodo lahko delali brez obrtnega lista. Popolno resnico je govoril, ko je dejal, da bodo delali zastoni. Mislil si je, najbrže bodo delali zastoni, če bodo hoteli delati, ker drugače dela ne bodo dobili, kajti bo že on preskrbel ljudem obvalo, sedaj, ko ima tovarno. Za obrtnike po kmetih, ki jih tovarne vedno bolj izpodrivajo, on do danes ni ganil niti z mazincem, po shodih jih samo farba, ampak kar je preveč, je pa preveč. Ko bi Jarc vedel, da mi nismo osli, ki bi šli dvakrat na led, da nas kdo navleče kvečjemu samo enkrat, bi drugače govoril. Zaradi vednih obljub smo že nanj tako jezni, da bi ga odrli na meh, kakor Hrvatje jaraca. — Tisti, ki čakajo na obljube.

d **Iz Brusnic na Dolenjskem.** Mislili smo, da bo naš župnik, ki pozabi na svojo faro celih 14 dni in nam sploh ne pove, da odide, in ki ima že toliko tisočakov, da zahaja v letovišča, kamor hodijo grofi in baroni in se tam grofovsko zabava, tudi sedaj na nas pozabil, ko je prišel čas bere. To se pa ni zgodilo, ker ima on, ki je po milosti Gabrcev —katere je pred leti, ko bi bil moral iz Brusnic, plačal, da so šli zanj škofa prosit, — še sedaj župnik brusniške fare, nad vse pričakovanje še toliko spomina. V nedeljo se je nekako izrazil na prižnici, da naj tistim, ki so bero dali, Bog poplača, tistim pa, ki so bili tako moški, da so se ustavili, naj bi še to vzeli, kar imajo. Ampak naj se ne čudi, da je tako malo dobil. Mi smo tudi siti, letati za

duhovni, kadar našega ni doma, po vseh sosednjih farah. Grehi njegovi se nabirajo, vsako leto jih je več. Lansko leto na primer je šel zaradi njegovega nerazumljivega obnašanja Škedljev fant iz Gabrja brez svetih zakramentov na oni svet. Pri kopanju peska ga je namreč podsulo. Njegov oče je letel po župnika v Brusnice, da bi ga šel previdet. Njega seveda ni bilo doma. Tekel je nato v Stopiče in duhovna tudi dobil. Ko pa je prišel s tem na kraj nesreče, je bil fant že mrtev. Prišel je eno uro prepozno. Ko bi bil brusniški župnik doma, oziroma, ko bi bil povedal, da odide, bi se fanta mogoče še lahko prevdele. Letos že zopet slučaj Pavlin na Ratežu. — Tako se slučaji množe in množe. Naj se gospod župnik ne čudi, če je bilo letos manj mernikov, kakor druga leta. — Farani, ki se nič ne boje.

d **Raka.** Na »Domoljubov« dopis« v št. 34. od 21. avgusta iz Rake, naj bo danes prav kratek odgovor. Bivši g. župan Fr. Šiška, kakor sam trdi, danes še ni liberallec. Če vam je vrgel klerikalno županstvo nazaj in vas sedaj preklinja in se roti, da ne mara z g. Drnovškom nič opravka imeti, da g. Bonovega praga nič več ne prestopi, da farjem od papeža do zadnjega fratra nobenemu nič več ničesar ne verjame in trdi, da ste ga kot župana za celih 5000 K oskubili, zato še ni liberallec. Torej junaki žalostnega spomina, ki se po omenjenem »Domoljubovem« dopisniku najbolj žrtvujete za S. L. S. na Raki, če držite še kaj na svojo čast, naredite z gosp. Šiško samim obračun. Za vas bi bilo pa boljše, da bi liberalce pustili v miru, kakor so vas ti že lep čas; če bo pa sedaj prišlo počasi v javnost tukajšnje občinsko gospodarstvo, si pa sami sebi pripišite.

d **Iz Št. Lovrenca ob Temenici.** Birmo smo imeli v naši lepi dolini. Pisane množice so se stekale od vseh krajev, med vihranjem zastav in trepetanjem pobožnih src, pričakujočih v svetem strahu velikega trenutka, se je pripeljal prevzvišeni. Kot mogočen akord so zapeli zvonovi, ob zvoniku je zaplapolalo par raztrganih zastav, v kronah ponosnih smrek je zašumel veter prvi pozdrav dušnemu nadpastirju, in tedaj je prišlo: v klasični zadregi in s pretiravano nerodnostjo se je vršil sprejem. Najprej je predstavil gosp. župnik elito svoje župnije, nato so proslavljali različni zastopniki prihod tako visokega gosta in končno so sprejeli vsi zbrani v cerkvi bogat blagoslov za nadaljni trud in težave. Pa čemu v se to, boste dejali, dragi bralci? Da uvidite resnico pregovora: dober začetek, slab konec. Zopet so peli zvonovi, za bogato obloženo mizo je sedel prevzvišeni in mislil o težavah in bridkostih pozemskega življenja. Gori v pitališču pa je gnalo par sto pujskov, ki se debele, na čigav račun, je še neznan, svojo enakomerno vsakdanje kruljenje, ne meneč se za svečani mir, ki je legel po

okusnem kosilu na srca vseh, ki so bili svete volje. Pa prosim, to niso navadni pujski, ne, to je čisto nekaj posebnega v tej premalo spoštovani vrsti živali. Tako kroži govornica — ne vem, če je res, ali ne — da so ti pujski zelo muzikalčni. Kadar začujejo nad seboj lepo ubrane akorde harmonija, takrat se postavijo, kot na višji ukaz vsi hkrati na zadnje noge, privzdignejo ušesa in začno lepo po taktu svoj zanimivi, čeprav nesalonski ples. A danes so čakali zaman; ni ga bilo, da bi se jih usmilil in jim privoščil vsaj en valček. Pa so zagnali še silneje svoje milodoneče kruljenje in takrat se je zgodilo. V daljavi se je začulo lahno drdranje kočije, pujski so utihnili, strah se je polotil svinjskih src. Vedno bližje je prihajalo, že se je razločno čulo peketanje konjskih kopit, pujski so se stisnili strahoma skupaj, vrata so se odprla, pujski so strmeli, otrpnili — pred njimi je stal sam knezoškof Anton Bonaventura Jeglič. Pa ga ni bilo zastopnika, da bi se postavil možato pred zbrane vrste ter zajecjal: tudi mi vas pozdravljamo, ne, pujski so si drznili komaj sopsti, tako so bili iznenadeni vsled visokega obiska. Poročilo naj molči, ali je bil opazovalec bolj vesel, ali opazovani, ko so se nazadnje spoznali, le toliko naj bo še omenjeno, da se je takoj po odhodu oglasilo nekaj nezadovoljnežev na račun g. župnika, češ: za zadnje v župniji nas ima; pa kočija je medtem že drdrala nazaj pred župnišče.

d **Iz Bršljina.** Kako se na svetu vse maščuje. Neki ameriški katoliški Slovenec, ki je prinesel iz Amerike nove vrste katoliške vere, po kateri so nebesa poldrugi meter pod zemljo, pekel pa na zemlji pri prazni skledi in pri hudi ženski, se ni mogel dosti škodoželjno nasmejati, ker je Golja na Muhaberju ukazal orožnikom, odstraniti nekatere osebno neljube mu osebe. Še dolgo potem je ta ameriški katoličan s posebno slastjo pravil okrog, kako je to prav, da so orožniki tiste osebe odstranili od shoda. Tako spoštovanje do osebne svobode je ta katoličan prinesel seboj iz Amerike, o kateri se tako rad hvali, da je svobodna država. Saprament je to velika umetnost, če orožnik od kakšnega nesposobnega uradnika dobi ukaz, da tega in tega odstrani. Za dobrega kristjana, kakor je prijatelj mengeškega klerikalnega depoziterja, se seveda spodobi, da tako silo na omejitvi osebne svobode povečuje s škodoželjnim odobravanjem. Ta teden pa se je dvema njegovima prištašema od tukaj tudi nekaj pripetilo, da sta imela z orožnikom opraviti in da se bosta z orožnikom videla tudi še pred kazenskim sodnikom. Eden teh katoliških mož je pustil svojega konja brez varstva stati pred gostilno. Mimoidoči orožnik je to opazil in počakal, da pride gospodar iz gostilne. Ko je ta prišel in ga je orožnik opozoril, zakaj pušča konja brez varstva, je katoliški mož postal tako sirov nasproti orožniku, da mu niti imena ni hotel po-

vedati. Drugi njegov »ožji prijatelj« pa se je vtikaval v orožnikovo službo in orožnika še z grdo psovko razžalil. Zdaj prideta katoliška moža pred sodišče in je čisto gotovo, da bosta občutno kaznovana. Sam bog ve, da jim tega ne privoščimo, čeprav smo brezverci, kakor nas radi sramote. Vendar pa ta dva moža sami obsojamo, ker sta pokazala, kako klerikalci spoštujejo postavo in tiste organe, ki imajo dolžnost čuvati nad njo. Radovedni pa smo, ali se bo tisti verni Amerikanec tudi v tem slučaju škodoželjno smejal, ali se bo — jokal, da se klerikalci tako lepo obnašajo nasproti orožniku.

d **Sokolski dan v Semiču.** Dne 24. avgusta so priredila belokranjska sokolska društva zlet v Semiču. Zanimanja je bilo mnogo za omenjeni zlet. Seveda tudi tercijalke niso mirovale, ampak cel mesec molile, da bi vsaj deževalo kot v Novem mestu ob priliki 25letnice. Bilo je pa najlepše vreme, zato se je tudi našemu župniku zdelo potrebno, da je med pridigo omenil, rekoč: Tako lepo! Dragi moji, kakor znano, praznujejo danes v Ljubljani veliko versko slavje itd. Ravno danes imajo tudi Sokoli shod v Semiču. Prosim vas v imenu škofa in njegovega pastirskega lista, ki to strogo prepoveduje, da ne greste na sokolski shod in da take stvari ne podpirate. Upam, da me poslušate in da se nobeden ne udeleži. — Gospod župnik, čemu se smešite! Vaše besede prav nič ne izdajo, še manj pa škofov pastirski list. In kaj imate proti Sokolu? Sokol ima povsod zaupanje, ker le v sokolskih društvih se vzgaja mladina pošteno itd. Vidimo njih delo in vztrajnost, kar v vaših vrstah ni. Dalje ste gosp. župnik omenili, da že radi katoliškega shoda ne sme nobeden udeležiti se sokolske veselice.

## Zaplenjeno

d **Iz Semiča.** Kakor že znano, je letos zelo neugodno vreme za poljske pridelke, osobito pa za vinograde, ker to, kar ni posebno, ne more do dobrega dozoreti, ker je vedno bolj mraz. A kljub temu nam še to ne bo ostalo, ker hodijo železniški delavci po vinogradih in uničujejo grozdje, oziroma kradejo kot srake. Zato opozarjamo podjetnika Biderman & Ko., da temu napravi konec in naj delavce bolje plača, da jim ne bo treba krasti. Sicer vemo, da je to težko prepovedati delavcem, a vsaj deloma se bo to doseglo, kot se je lansko leto. — Delo pri železnici gre zunaj zelo hitro naprej, samo v predoru se bo baje

zakasnilo, ker sedaj nimajo pravega delovodje, odkar je zapustil to delo g. Javor. Zdaj se vidi, da je bil on duša vsega dela, ker z njegovim odhodom je odšlo takoj 520 delavcev. Vprašal sem, kaj je vzrok, da gredo proč in sem dobil odgovor: Odkar ni gazda Javorja, ni nič, ker hoče vsak drugače gospodariti ter se na nas vpije švabsko, italijansko, samo v domačem jeziku ne. Izprevidel sem, da so imeli delavci res veliko zaupanje v gosp. Javorja. Seveda, ker ni gosp. Javor Nemeč, ampak zaveden Hrvat, ni zato baje imponiral gotovim gospodom v Biedermanovi pisarni ter so ga odslovili. Seveda ga sedaj pogrešajo in baje prosijo, naj zopet nastopi. Kakor se že sedaj vidi, ne bo še stekla železnica maja meseca 1914, ampak, kakor pravijo, oziroma se sliši iz zanesljivega vira, šele koncem julija. In to samo radi malomarnosti stavbnega vodstva, ker pošiljajo take delavce, ki ne delajo nič, a pufa napravijo veliko v gostilnah in drugod, potem jih pa kar noč vzame.

d **Iz Podzemlja.** Šulferajnski otrok. Slučajno sem prišel v Podzemelj v neko trgovino. Tu sem videl nekega mladeniča vsega dekoriranega z südmarkinimi znaki na klobuku, zavratnici, gumbnici, urni verižici, pasu itd. V prvem hipu sem mislil, da se je morda namaškeradil ali kaj podobnega, a sem se zmotil, ker pozneje sem izvedel, da je agitator za šulferajn po Beli Krajini, seveda brez uspeha. A nikakor misliti, da je to kak škric iz rajha, o ne; to je znani Hansi iz leta 1908., ki je Slovence pretepal v Gradcu na vseučilišču. Isti, ki je v Novem mestu take podpore dobil od slovenskih dobrotnikov, a danes pa tako straši po Beli Krajini. Torej Hansi, le malo manj se šopiri po naših vaseh ter pojdi raje k svojim bratcem v Ponikve, ker le tam boš dosegel svoj cilj. Upam, da razumeš.

d **Iz Semiča.** Že zadnjič se je čitalo v časopisih glede nekkih kanalov po Semiču, a se še do danes ni nič storilo. Zdaj je pa župnik pogruntal nekaj novega: V hlevu je prevrtal luknjo v zidu ter napravil jamo za gnojnico in zdaj spuščča skozi omejeno luknjo gnojnico na cesto, da teče na njegov travnik. Da povzroča to grozen smrad, je jasno. A tega ne vidi nobeno oko postave, ki ima skrbeti za zdravstvo. Apeliramo torej na c. kr. okrajno glavarstvo, naj podučí gosp. župnika, da ne bo spušččal smrada po cestah. Saj je dosti, da nas mori duševno, ne pa, da bi nas še telesno.

### o Gorenjske novice o

g **Nova Oselica.** Pretekli teden se je trasirala cesta iz Sovodenj do vrh Znojila, oziroma do primorske meje in potem naj bi se zvezala s Spodnjo Idrijo. Ta cestna zveza bi imela velik pomen za celo Poljansko dolino in največ za Škofjo Loko,

ker ravno to mesto že itak gospodarsko zaostaja. Škofjeloški poljski pridelki bi se izvažali v Idrijo dosti ceneje, ker pot bi bila bližja in ravna. Največ koristi bi imel od tega idrijski rudar in rudniški erar. V okolici občine Oselice se nahaja še veliko lesa, največ trdega, ki pa sedaj nima primerne cene. Za cesto se je vložilo že nebroj prošenj, a največ jih je romalo v koš. Ali se bo mogoče sedaj res kaj ukrenilo, da se bo uresničila ta želja v blagor in procvit ljudstva. Zato se apelira na vse tiste vplivne može, da pritiskajo brez prenehanja na mestih, kjerkoli se upa kaj doseči, ampak ne nasprotno, kakor pred par leti. Le ako bo ta cesta zagotovljena, ima dosedanji deželni poslanec nekako pravico do zopetne kandidature, drugače je boljše, da se več ne oglasi. — Katoliškega shoda v Ljubljani se iz naše župnije ni nihče udeležil. Iz Stare Oselice majhno število, iz Leskovce menda vse, kar leze in gre. Seveda, v kakšnem stanju in denarnih razmerah obstoji fara, taka je bila udeležba.

### o Zagorske novice o

zg **Iz Zagorja ob Savi.** Dne 1. septembra se je izročila nova cesta prometu. — Prav tako je tudi novi železobetonski most že javnemu prometu izroččen.

zg **Iz Izlake.** Naši bahati klerikalci se še prav nič niso poboljšali. Posebno Izlaški Pepe hodi okrog kakor kako koruzno strašilo, namreč to le takrat, kadar vidi, da je kaj dobiti. V »Domoljubu« se je svojedobno bahato na prsi tolkel, da imajo klerikalci v žepu (seveda tudi Pepe?) in z duge strani se čuje, da se hvali, da je celo veleposestnik (!?) Prejšnjo nedeljo se je pa nam nudil jako zanimiv prizor pred cerkvijo. Izlaški Pepe, veleposestnik je kar norel, tako je agitiral proti novi šoli. Verboletu je jokajoč rekel: Lepo te prosim, da ja ne boš delal za novo šolo, ko je tako slaba letina. — Mi pa prav dobro vemo, da so v njegovi zaduhli butici že od nekdanj zelo slabe letine. Uverjeni smo pa tudi, da bi Pepe tudi v najbolj dobri letini ne odprl svoje mošnje za boljšo šolo, ker njemu je le na tem, da ostane kmet zabit. Kaj je pač treba kmetu šole, saj je zadosti, da zna Izlaški Pepe pisati in brati.

To nedeljo mu je bila maša prav malo mar. glavna stvar je bila, da je agitiral proti šoli in pri tem prav hinavsko pretakal solze. — Mnogo bolj hvaležno delo bi storil, če bi enkrat vendar pustil župnik popraviti peč, da bi enkrat bilo konec tega zbadanja v cerkvi.

Tudi naš Lužar (ki se je tudi udeležil katoliškega shoda), lahko sedaj izprevidi, kako vnetega moža so izvolili v krajni šolski svet. Lužar naj pazi, da se mu ne bo tako zgodilo, kakor se je rajnkemu župniku Jeršiču, ki je 28 let bil v župnišču ter ugajal nam faranom, a na stara leta pa je moral hočeš nočeš iz župnišča. Ko je star-

ček odhajal, so mu žalosti kapale solze kakor lešnik debele po ovelim licu. Sosed Drolc ga je peljal v mežnarijo, da bo odslej tam bival. Takrat sta se skrila kot ščurki pred lučjo Pepče Prašnikarjev in tudi župan Klobučič. Taki so pravi katoliški možje, ki so zastrupljeni s klerikalnim fanatizmom, ne smili se jim niti posvečen mož, ki je izpolnjeval svojo dolžnost sveto in učil pravi Kristusov nauk. Glej, Lužar, raz visoko skalo dol na bogatega Pepeta, ki prav pridno dela z glavo in jezikom proti novi šoli.

Marsikje se dobe klerikalni lopovi, da so taki kakor je pisal pisatelj Ivan Cankar o hlapcu Jerneju, ki je 40 let služil zastonj pri hiši in na stara leta so ga pa vrgli na cesto. Vedno je treba biti pri klerikalcih zelo previden, ker kar ti danes obljubijo, ti bodo jutri utajili. — **V e č d a v k o p l a č e v a l c e v.**

zg **Dr. Zajčev popravek »Iz zagorskih hribov«.** Tudi dr. Zajec se je začel posluževati § 19. tiskovnega zakona — in s tem hoče resnico utajiti. Čudno se nam zdi, da ta človek še sploh prime v roke naše kmetsko glasilo »Slovenski Dom«, ker on ga običajno nazivlje s »svinjskim domom«. To sem omenil le v ilustracijo, kako pazljivo zasledujejo naši klerikalci naše gibanje, in skrb jih tare, ker vidijo, kako lepo se razvija naš »Slovenski Dom«, v katerega večinoma sami kmetje dopisujejo. — Nasprotno so pa v »Domoljubu« sami kaplančeti, ki so komaj prilezli iz lemenata in župniki dopisniki, in kaj poznajo ti ljudje z dr. Zajcem vred težave kmečkega stanu. Njihovi cilji streme edino za tem, da bi še nadalje živeli udobno življenje na stroške nezavednega kmeta.

Dr. Zajec trdi v svojem **nepravilno sestavljenem popravku**, da ni provizorični vodja deželne bolnišnice. Najbrže je že letos postal definitivni vodja deželne bolnišnice. Opozorimo ga na »Slovenski adresar«, ki ga je izdala tvrdka Mulley & Kamenšek leta 1912. II. del str. 64. je natisnjeno: »**Zajec Ivan dr., prov. vodja dež. bolnišnice itd.**«. Kakor je nam znano, omenjena anončna tvrdka, ni dvomiti, da bi se motila. In če ste v resnici že definitivni vodja deželne bolnišnice, ste postali le vsled tega, ker ste strastni klerikalec in tu gotovo ni prišla sposobnost v poštev. — Nadalje hoče pokazati, da on dela prav zastonj. Pribito je in ostane: Če bi dr. Zajec v našem volilnem okraju Litija - Višnja gora - Radeče v splošnem volilnem razredu ne bil izvoljen, bi najbrže ne imel **tako mastnih dohodkov, kakor jih ima pa danes.** Dr. Zajec dobro ve, da je bolje kmeta po shodih farbati ob priliki volitve, kakor pa se v resnici ves dan posvetiti zdravstvu. — Veliko lažje je podpisavati akte, kakor pa pisati recepte. — In podpisavanje aktov nese na leto lepe tisočake, in vse te tisočake plača kmet potom davka. — **Dr. Zajec pa ne plača niti vinar-**

ja deželne naklade, a vleče, ali bolje rečeno, žre pa iz korita tisočake.

Trdi tudi, da se ni izrazil na shodu na Vačah. Res je, da morda niste na Vačah rabili takih besed. **Rabili ste jih pa pač v Hotiču in to vam lahko dokažemo s pričami.** In priobčimo jih še enkrat: **Grdi ljudje so ti liberalci, ki hočejo našega kmeta pogubiti in zapeljati; najgrši med vsemi so pa zagorski liberalci. Iz Zagorja se širi ta kužni liberalizem po hribih ter zastruplja našega poštenega krščanskega kmeta. Če bi človek smel, bi vzel puško ter postrelil vse te proklete liberalce, ker za drugega itak niso, a žalibog, da ne smemo tega storiti!** — Sedaj vam je prosta pot dr. Zajec, mi vztrajamo na tem, da ste rabili besede na shodu, **ter obenem pozivljamo državno pravdnništvo, da uvede proti dr. Zajcu kazensko postopanje,** ker je na shodu javno hujskal proti svojim političnim nasprotnikom in bi se popolnoma lahko pripetilo, da bi kak fanatični klerikalec v resnici storil tako dejanje. — Dr. Zajec dobro čuti, da bo imel spomladi zelo težek volilni boj — in vprašanje časa je še, če bo sploh zmagal, kajti kmet v Zassavskem pogorju je do grla sit teh črnih pijavk, ki mu sesajo kri in mozeg. — Vsaka sila do vremena!

### Ostali slovenski kraji

o V Nabrežini priredijo tamošnji rodoljubi dne 7. in 8. septembra cvetlični dan v korist Ciril - Metodove družbe, kar je z ozirom na blagi namen vse hvale vredno in kar naj bi posnemali tudi drugi večji kraji.

o V nedeljo, 7. t. m. se priredi v Sv. Križu pri Trstu velika veselica. Ta dan praznuje namreč pevsko društvo »Skala« dvajsetletnico svojega obstoja. Priprave za to prireditev so v polnem tiru. Prijavilo se je že več pevskih društev, ki bodo sodelovala pri tej slavnosti in upati je, da bo ta dan posetilo prijazno to vas od blizu in od daleč mnogo gostov. Slavnost se vrši na senčnatem vrtu g. Fr. Košuta, na pošti. V paviljonih se bo skrbno streglo gostom z izborna kapljico in dobrim prigrizkom. Z ozirom na raznovrstni program te veselice in na druge prijetne zabave, ne bo gotovo nikomur žal, kakor pride v nedeljo na slavnost simpatičnega pevskega društva »Skala«.

### Razno

\* **Poročenca in priče** so imeli skupaj 285 let. V Florenci je pred kratkim župan združil v zakon 72letnega ženina s 73letno nevesto. Izmej prič je pa imela ena 73 let, druga pa 67 let. Leta vseh skupaj znašajo torej lepo starost 285 let. Redki so menda taki zakoni na svetu.

\* V Trevisu na Laškem je rešil tamkajšnji postajenačelnik Torselli dne 26. avgusta neko gospodično smrti s tem, da jo je potegnil v stran pred prihajajočim vlakom. Pri tem samaritanskem delu je pa nesrečnež sam prišel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. Desna roka in leva noga sta bili odtrgani in mož je po nezgodi še dihal, a izgovoriti ni mogel nobene besede več ter je v par trenutkih umrl. Ta postajenačelnik, ki je 55 let star, je že večkrat izvršil slična pogumna dejanja, za kar je bil tudi odlikovan. — Pač grozna usoda.

### Gospodarstvo.

gs **Driska pri prašičkih.** Driska se poloti prašičkov večinoma, ko so stari nekaj tednov. Ta bolezen se pojavi pri prašičkih kar naenkrat in nalezejo se je potem včasih še druge svinje. Znamenja, po kojih se ta bolezen spozna, so: prašički ne marajo za krmo, ližejo pa radi gnojnico, se drže kilavo, pozna se jim, da trpe vsled bolečin in zakopajo se v steljo; blato je umazano, rumenskato in smrdi po kislem. — Vzrok belezni so: prehlajenje, mokra nastilj, nesnaga pri oskrbovanju in krmljenju, včasih pokladanje pretečne krme starki, vsled katere postane njeno mleko pregosto, kar je potem čestokrat vzrok, da mnogo prašičkov pogine. Driska se poloti prašičkov tudi tedaj, če sesajo starko, ko se goni ali poja. Da prašički ozdravijo, dene naj se jih v topel hlev, a hlev, v katerem so bili doslej, naj se da razkuži z lizolom ali krolinom. Použiti naj se jim da ali salicilno kislino in tanin, in sicer raztopi naj se od vsakega po 0.25 g v kamiličnem čaju. Priporoča se tudi, naj se potrosi po hodnikih in jarkih, po katerih se odceja gnojnica, šota. Čestokrat ni driska pri prašičkih bolezen zase, ampak le posledica bolehanja; tako n. pr. dobe drisko prašički, ki trpe na pomanjkanju krvi. Prašički, ki so oboleli, se rede 2 do 3 tedne dozdevno prav dobro, so čvrsti in zdi se, da so popolnoma zdravi. Naenkrat postanejo nekako zmučeni, koža in vidne sluzne kožice zbledi, težko sopejo in pokašljeje, nakar se jih poloti riska, po kateri vedno bolj hirajo in nato poginejo. Glavni vzrok tej bolezni je pomanjkanje krvi, vsled česar postanejo vsi telesni deli pretolsti, to pa radi tega, ker se hoče svinjerejo pretirati z enostranskim krmljenjem, enostranskim zasledovanjem vzrejevalnega namena, kakor tudi s tem, da se hoče dobiti mladiče, ki naj bi bili dobri za pitanje ter se rabi vsled tega za pleme predebele starše.

gsp. **Bolezni pri teletih.** Teleta največkrat zbole za vnetjem prebavil, želodca in črev, ali za vnetjem popka. Prva bolezen prihaja od slabega ali nesnažnega mleka, v katero je prišla kakšna kislina ali pa, če tele prezgodaj dobi v želodec kako

kislo seno. Da se popek ne vname, ga namaži z dveodstotno karbolno kislino in tele naj leži na suhi stelji, ki ni plesniva. Lesena tla so pa za teleta najboljša. Ni dobro tele precej privezati.

gsp. **Vinski kis.** Ostanke vina v sodu, pa tudi počepno, porabi za vinski kis. Da se naredi kis, mora vino stati na gorkem kraju in zrak mora imeti dostop. Za kisanje vina imej primerno posodo, ki ima zgoraj veliko odprtino, n. pr. kak star sodček, ki ima eno dno izbito.

gsp. **Vino, ki ima duh po sodu** se da izboljšati, če jabolka na šnite narežeš, na nit nabereš in skozi veho v vino obesiš. Jabolka potegnejo slabi duh iz vina in ako se to precej zgodi, čez nekaj časa isto še enkrat napravi.

gsp. **Uši pri prašičkih.** V nečednih svinjah dobe prašiči uši, ki živijo škodujejo. Večkrat tedaj umij prašiče z milnico ali pa s tobakovo vodo.

### Zdravstvo.

zd **Kap.** Kogar je zadela kap, naj se ga spravi v posteljo, tako da mu glava sloni visoko in tja kri preveč ne zalega. Koristni so hladni obkladki na noge in na prsi. Mrzla kopel za noge lajša bolečine v glavi.

zd **Sadje.** Ne jejmo le sadja, ki je zaradi kislatega okusa dobro in ker gasi željo, ampak tudi zato, ker je zdravilno. Sadna kislina in sadni sladkor pospešujeta prebavitev ter poživita delovanje želodca in črev. Če ješ hruške, fige ali grozdje, je to jako koristno sredstvo proti skrnini in kamnu v mehurju. Revmatičnim in nervoznim ljudem se tedaj priporoča uživanje sadja. Po obedu vsak dan pojej nekoliko sadja. Jabolko ti bo po obedu več koristilo, kakor smotka.

zd **Zdrava zelenjava.** Glavnata solata pospešuje prebavo, kumare hlade, špinača in kislica vzbujata delovanje obisti, čebula krepi želodec, česen poživlja kri, špargelni in zlata jabolka kri čistijo, zelena utrjuje živce in ozdravlja revmatizem, pesa in gobe čistijo in rede kri.

zd **Solčna kopelj.** Izvrstno sredstvo zoper slabokrvnost, škrofuloznost in druge kronične bolezni je solčna kopelj. Vlezi se na žimnico ali na stol iztegač prav lahko pokrit, ali pa naj ti solnce naravnost sije na kožo pri onem členu, ki je bolan. Samo glavo imej zakrito, da jo obvaruješ prehudih žarkov. Dosti delj kot četrt ure vsaki dan nikar ne leži na solncu, da ne pridejo slabe posledice. Potem se umij po celem životu, najbolje je za trenutek stopiti pod tuš. Nato pojdi malo na izprehod.

zd **Solnčarica** je podobna vročinski kapi, toda nastopi le, ako solnce premočno segreje glavo ali tilnik. Ravnaj s človekom, ki ga je zadela solnčarica kakor z onim, ki je zadet od vročinske kapi.



# LISTEK.

## Begunci.

Povest izza francoske vojske.

(Dalje.)

### Bilo je na kresni večer.

Podbrdčani so vsako leto žgali kres na Krušni gori, do katere je bilo hoda skoro poldrugo uro. S te gore je bil krasen razgled in se je njih kres videl daleč naokrog. Ker pa je bila Krušna gora prav toliko oddaljena tudi od Zadola, so prihajali gori tudi Zadolčani, a so vendar prepustili pravico zažgati kres Podbrčanom, ker, odkar so pomnili stari vaščani, je vedno ta pravica veljala tem.

In že dva dni so ugibala dekleta, katero izvolijo fantje, da zažge kres, kajti dotična, katero se je izvolilo, da zapali grmado, se ima omožiti še tisto leto. Ali do zadnjega niso vedele, katero so namenili fantje, daši so nekoliko sumile. Brez dvoma je bila najlepša v vasi Marjanica in dopolnila je že tudi osemnajsto leto.

Precej pozno popoldne so se odpravili fantje naprej, da napravijo grmado in položili so na okno Marjanične kamrice velik šop praprotnja in poljskih cvetlic kot običajni znak, da letos ona zažiga kres.

V vasi je bilo mnogo starejših deklet, ki so na tihem upala, da se jih morda vsaj letos spomnijo, a videča, da so zopet prevarana v svojih upih, se jih je celo nekaj odločilo, da ostanejo doma in ne pojdejo h kresu. Ker pa so bile le preveč radovedne, s kom bo Marjanica prvič zaplesala, so se odpravile še bolj zgodaj kakor navadno.

Marjanici pa je bilo tisto dopoldne silno težko. Vedela je, da bodo vseh oči vprte samo v njo, s kom da zableše. Bala se je Brinška, bala se je Matjaža, in poleg tega je tudi vedela, da pridejo h kresu Zadolčani in z njimi tudi gotovo županov sin Janez, ki jo je nadlegoval že tolikrat s svojim laskanjem in dobrikanjem. Pa vse to bi jo še prav nič ne vznemirjalo, ko bi si bila le z Matevžem dobra, a tako, ko že nista govorila skoro tri mesece, jo je že res skrbelo, kdaj pride tista ura, ko si zopet podasta roke.

Mrak se je že zgrinjal nad vasico, ko se je slednjič vendar odpravila s prijateljico sosedo tja čez polje proti Krušni gori.

Ko sta dospeli do podnožja, jo je prijateljica Mina ustavila in jo prijala za ramo.

Tam pred njima so se majele dolge sence zadnjih vaščanov, ki so se odpravljali na Krušno goro, a za njima ni bilo nobenega več, zato je Marjanica začudeno pogledala, zakaj jo ustavlja, ko sta itak precej za drugim.

»Ti, Marjanca,« ji je dejala Mina — »gori na razpotju ob tistem hrastu se bom pa od tebe ločila!«

»Zakaj?« jo je vprašala Marjanica.

»Nekdo te bo čakal.«

»Kdo?« se je zopet začudila Marjanica, a že jo je obdala sladka slutnja...

»Ugani,« se je posmejala prijateljica in jo vščipnila v lice.

Marjanica je malce pomolčala, potem pa jo je vprašala plaho:

»Matjaž mogoče?«

»I kdo pa drugi! Kaj pa še vprašuješ tako boječe?« ji je odvrnila Mina in jo potegnila s seboj naprej.

Potem pa je Marjanca nekaj časa molčala.

»Kdo pa ti je povedal?« jo je vprašala, ko sta stopali že v hrib.

»Sam mi je naročil,« je odgovorila tiho Mina, kot da se boji, da bi kdo čul. Dejal je: »Mina, saj tako vem, da bo šla Marjanica s teboj in da ji boš lahko naročila, tudi ako vas bo več skupaj. Povej ji, da jo bom čakal za tistim hrastom, saj ve, gori na razpotju, kjer pravijo, da so nekoč Turki obešali kristjane. Naj nekoliko zaostane, nekaj važnega ji imam povedati.« Tako je dejal, »in pozdravi jo,« — je dejal. Sedaj veš vse! Vidiš, meni Matjaž zaupa, ako nobeni drugi, ti pa mi tudi ne smeš zamolčati, kar ti bo povedal!«

Marjanca ji ni odgovorila ničesar in Mina, videča, da je vsa zamišljena, je tudi obmolknila.

Steza se je vila čim dalje bolj strmo in parkrat sta morali počiti.

Noč je bila sicer jasna, a drevje je bilo tako gosto, da je le tupatam prodiral skozi tok mesečine in obseval z blede svetlobo košček zemlje.

Ko sta dopeli že skoro na sredo poti, se je gozd počasi razširil in pred njima je ležala majhna planota. Tam zadaj je stal orjaški hrast, ki je metal ob mesečini čez planoto mogočno senco, skoro sem do roba gozda, kjer sta obstali Marjanica in Mina.

»Tam bo!« je šepnila Mina in zbežala čez trato dalje proti levi strani, od kader so se nerazločno čuli glasovi tistih, ki so šli pred njima.

Marjanica je za hip še pomislila, ali bi stekla za Mino ali se obrnila proti tistemu temnemu hrastu, da jo vidi Matjaž, ker kar nekako težko ji je bilo tako sredi gozda. Naposled se je vendar odločila in stopila tja proti hrastu. Komaj, da je zabegala njena senca po rosni travi, že je videla, kako je stopil izza orjaškega hrasta nekdo in se ji bližal z velikimi koraki.

Bil je Matjaž in mogočen je bil videti tako sam sredi mesečne trate, razmršenih las s klobukom pod pazduho.

Marijanica je obstala in se skoro prestrašila.

»Marijanica,« je dejal tiho in je pristopil k njej.

»Ali si huda, Marijanica?«

»Zakaj bi bila huda?« mu je komaj odgovorila, ker beseda ji je kar zastala v grlu.

»Torej, res nisi huda?« jo je povpra-

šal še enkrat kakor bi se je bal povprašati kaj drugega.

»Ne!« mu je zopet odgovorila Marijanica in povsila oči.

Nenadoma pa, kot da jo je nekdo spodbudil, ga je pogledala v obraz in vprašala zelo neustrašeno.

»Zakaj pa se me ogibaš, Matjaž?«

Matjaž se je nasmehnil, ker je tako ljubko izpregovorila njegovo ime, kot ga je znala samo ona.

»Pojdiva v senco,« ji je dejal in jo prijel za roko. »Lahko še kdo pride in naju vidi, saj veš, kako so hudobni jeziki!«

Marjanica mu je sledila brez besed in ko sta dospela tja za hrast, kjer sta si komaj videla v obraz, jo je Matjaž pogladil po bogatih laseh in jo prijel za obe roki.

»Marjanica, glej neumno je vse to, a kaj si morem. Bog mi je priča, da te resnično ljubim in da je vsaka moja misel poštena!«

»Čemu to, Matjaž?« je zajecjela Marijanica, ki se je že težko premagovala solz.

»Ti me ne ljubiš, Marjanica?«

»Kako moreš to reči, Matjaž? Kaj sem ti storila?«

Njen glasek je bil tako plah in tresoč, da Matjaž skoro ni vedel, kaj bi odgovoril, da bi jo bolj pomiril in ji jasno dokazal svojo vdanost.

»Ali me imaš res rada, Marjanica?« jo je povprašal in stisnil za roko.

Marjanica je za hip pomolčala, potem pa je odvrnila plaho, a vendar razločno:

»Res, Matjaž!«

»Zelo?« jo je povprašal in od sreče kar drhtel.

»Zelo,« mu je odgovorila in sklonila glavico.

»Potem me poslušaj, Marjanica,« ji je dejal Matjaž in jo ljubeznjivo pogladil po licu. »Nikdar ne bova midva za vedno skupaj, nikdar, nikoli ne bova mogla stopiti pred altar, ako bodeš poslušala svojega očeta. Ne poslušaj ga. On gleda, da dobi zeta bogatega kakor je županov Janez iz Zadola. Saj si videla, kako je rohnel že samo radi tistih ubogih rož. Zato ga ne poslušaj, ker je skopuh in vrag vedi še, kaj vse. In da je vse to, hi ne govoril o njej tako, da je res tvoj oče, a ker te je samo prikupčeval, lahko govorim.«

»Ali je to res, Matjaž?« ga je vprašala Marjanica v joku. »Čula sem že o tem, ni mi popolnoma neznano, a vsega vendar nisem mogla verjeti. Nekaj enakega mi je dejala tudi Mina, da je storil zelo nepošteno z mojo materjo. Povej, Matjaž, kako je bilo!«

In Matjaž ji je povedal vse o njeni materi, o njenem očetu, o posojilu, ki jima ga je dal Brinšek na tako visoke obresti in na kratek rok, kako je potem padlo vse v njegove roke, in da nje nikdar ni ljubil in je tudi ne sedaj, ampak samo hoče, da dobi ženina, ki bo bogat in bo lahko tega deležen tudi on.

»Ob smrti tvoje matere,« je končal — »mu je zabrusil moj oče v obraz, da je zelo nespodobno ravnal in da je morda on največ kriv nesreče tvojih staršev — in že od tedaj sta si sovražnika. Tak je tvoj rednik, Marjanica! In sedaj, ako bodo zahtevali, bo gotovo vtaknil tudi mene med vojake, a upam, da me bo oče odkupil, kot je rekel, ako pride na to. In potem, ko bom vedel, da sem prost, bom delal na vse moči in ne boj se, priti mora, da postaneš moja!«

(Dalje prih.)

**Listnica uredništva.**

**G. Podgorec:** Hvala za poslano, le pridno dopisujte! Ker ste vedno v stiku z ljudstvom, vam je bolj znano, kaj je treba pisati, zato so nam dobrodošli tozadevni nasveti. — S. N. smo izročili.

**Izdajatelj in odgovorni urednik:**  
**Valentin Kopitar.**

**Loterijske številke.**

Dvignjene v soboto, dne 30. avgusta 1913.

Dunaj: 26, 23, 58, 30, 3.

Dvignjene v sredo, dne 3. septembra 1913.

Brno: 67, 58, 7, 61, 87.

Gradec: 84, 41, 60, 87, 38.

**Prekrasne škatlje (doze)**

ki smo jih prvotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo odslej splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa je starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatlje, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg za K 4.50. — Poštino trpimo sami. Glede na kako nesporazumljenje opozarjamo na to, da razpošiljamo škatlje samo dokler bo še kaj pičle zaloge. Prosimo za skorajšnjo naročitev.

Oldřich Vitáček, Praga, Karlín 4. (Češko).

**Vsaki dan**



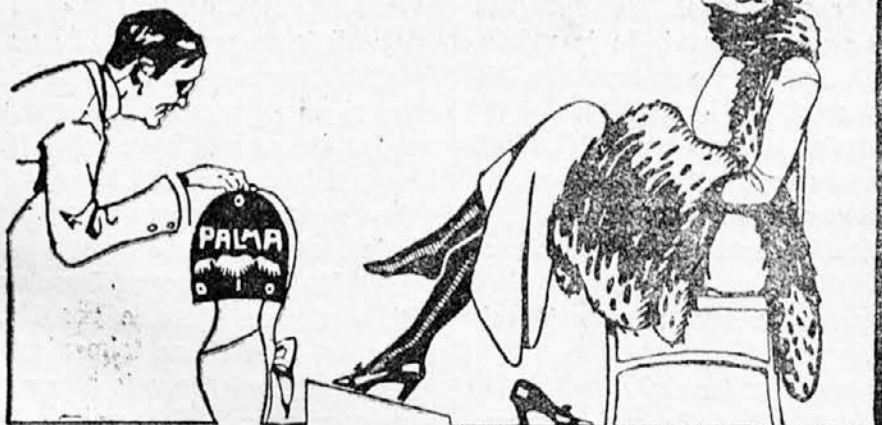
otrdi to prepričanje: nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin pridatek pravi :Franck:“ s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

emp 120/25.044

**Razširjajte „Slov. Dom!“**

**PALMA**



Prosim samo podpetnike PALMA! ki so najtrpežnejši od vseh.

Čitajte slovenska zgodovinska romana:

**Kralj Matjaž.**

Cena 2 K, po pošti 20 vin. več.

**Opatov praporščak.**

Cena 1.80 K, po pošti 20 vin. več.

Obe knjigi se dobivata v

**Narodni knjigarni v Ljubljani.**

**Žrčne cene v Ljubljani**

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	72	1	92
1 " " " II. " . . .	1	52	1	72
1 " " " III. " . . .	1	40	1	48
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	14	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 " slanice (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanice prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	40	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	07	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	1	—	1	30
1 golob . . .	—	40	—	60
1 raca . . .	2	20	3	—
1 gos . . .	3	60	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	40	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	10	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	80	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	20	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	60	—	—
100 " koruzne moke . . .	24	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . . .	44	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	—	—	—
1 " graha . . .	—	36	—	—
1 " leče . . .	—	30	—	—
1 " kaše . . .	—	32	—	—
1 " ričeta . . .	—	26	—	—
100 kg pšentce . . .	23	—	—	—
100 " rži . . .	18	50	—	—
100 " ječmena . . .	17	50	—	—
100 " ovsa . . .	19	50	—	—
100 " ajde . . .	00	00	—	—
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	18	50	—	—
100 " činkvantina . . .	22	60	—	—
100 " krompirja . . .	6	00	—	—

Lesni trg.  
Cena trdemu lesu 8 do 11 K.  
Cena mehkeemu les 7—do 8—K.  
Trg za seno slamo, in stoljo.  
Na trgu je bilo  
voz sena . . . . . 5 — 6 —  
" slame . . . . . 4 00 4 50  
" stelje . . . . . 3 50 3 50  
" detelja . . . . . 7 50 8 50

# Slovenski Dom.

## Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristorpna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

### V dejanjih jih boste spoznali

Večkrat že smo poročali o nemoralnih dejanjih in o krivicah, ki jih izvršuje deželni odbor, oziroma njegovi predstavitelji, med njimi zlasti dr. Lampe. O tem človeku bi si nihče niti v sanjah ne mogel predstavljati, da nosi duhovniško suknjo, da je torej namestnik onega, ki uči: »Ljubite svoje sovražnike« ali »Ne storite tega drugim, česar nočete, da bi se vam storilo.« Vsa dejanja tega deželnega odbornika so tako izrazito protikrščanska, da nas mora biti res sram, da je to duhovnik in še Slovenec.

V »Slov. Narodu« je priobčil bivši klerikalni veljak Tomaž Pavšlar iz Kranja več člankov, zakaj toži deželo Kranjsko, da mu odkupi njegove vodne moči na Savi. Ti članki odkrivajo nemoralnost in grdo, ostudno ravnanje s človekom lastne stranke. Znano je, da je Pavšlar v veliki meri zakrivil konkurz »Glavne posojilnice«, ker ni mogel plačati svojega dolga, ki je znašal nad milijon kron. Pavšlar je ravnal v dobri veri, ko si je ta denar izposodil, ker je bil že dogovorjen z deželnim odborom, ki mu je hotel odkupiti vodne sile za 1.600.000 kron. »Glavna posojilnica« je prišla v likvidacijo in je stala pred konkurzom. Ko bi Pavšlar plačal svoj dolg, bi se likvidacija najbrž mirno izvršila in ne bi nastalo toliko polomov po deželi Kranjski, katerim bodo sledili najbrže se veliko hujši. Pavšlar je vse poskušal, da dobi od dežele denar, toda škodoželjniji v deželnem odboru niso hoteli dati denarja, ker so naravnost želeli, da pride Glavna v konkurz. To spoznamo iz Pavšlarjevega članka.

Pavšlar je obletal dr. Šusteršiča, pl. Šukljeta in dr. Lampeta, da bi hitro sklenili kupčijo, ker je bil že skrajni čas, da plača dolg. Pogovarjali so se med seboj in dr. Lampe mu je rekel: »Sedaj smo se mi v vsej zadevi natančno pogovorili in prišli do zaključka, da vam toliko ne moremo dati za projekte, tudi bi vam nič ne hasnilo, kar bi vam mi dali, ker bi to vrgli v žrelo »Glavne«, česar bi pa ne mogli

zagovarjati pred našo stranko. Po mojem mnenju storite najbolje, če greste v konkurz.« Nato je Pavšlar odgovoril: »Tega pa ne, rajši na beraško polico! Pomislite vendar, kakšne posledice bi to imelo. Izgubil bi svoje premoženje, moja žena in mladoletni Florianovi — ne imel bi več mirne vesti na zemlji.«

Dr. Lampe je odgovoril: »Saj to ni nič takega, saj ne boste vi prvi in tudi zadnji ne, ki bi napovedal konkurz. Saj vas ne bomo zapustili, mi vam potem lahko damo denar in zraven še veliko službo za gotovino, tako, da se vam ne bo nič hudega zgodilo.«

Pavšlar je odgovoril: »Če mi sedaj ne morete pomagati, mi boste potem še toliko manj mogli, ker se boste s tem še toliko manj mogli zagovarjati deželi nasproti, kot bi se mogli sedaj, če bi mi celo vsoto takoj izplačali, kar bi bilo popolnoma upravičeno. Vi pravite, da bi vrgli v žrelo »Glavne posojilnice«. Ali pri »Glavni« niso nedolžne žrtve, katerim bo že s tem, da bi jaz svoj dolg poravnal, razmeroma veliko pomagano?«

Par minut je dr. Lampe molčal — na to pa dejal: »Si bodo že vedeli kako pomagati!«

Kaj sledi iz tega?

Da je oni varuh, ki bi moral ščititi koristi dežele, namenoma oškodoval deželo tako, kakor bi jo najhujša ujma ne mogla oškodovati. Vsled konkurza »Glavne posojilnice« je cela Kranjska dežela izgubila kredit. Trgovci in obrtniki ne morejo več uspevati, kajti s konkurzom niso prizadeti samo člani, ampak vsi prebivalci. Trgovina in obrt ne moreta uspevati, draginja narašča in tudi kmetovalec ne more s pridom razpečati pridelkov.

Torej le za to, ker so bili v vodstvu »Glavne posojilnice« liberalci, naj bo oškodovana vsa dežela, naj trpijo vsi prebivalci! V »Glavni« je na sto in sto članov in če izvzamemo uradnike in častnike, nič manj klerikalcev kakor naprednjakov. In ti klerikalci naj se zahvalijo deželnemu odborniku dr. Lampetu, ki je s svojim pristno krščanskim srcem pospešil konkurz

»Glavne«, ker ni omogočil Pavšlarju, da bi ta plačal svoj dolg.

Vzemimo pa, da bi kljub temu prišlo do konkurza pri »Glavni posojilnici«, čeprav bi Pavšlar plačal svoj dolg, o čemer pa nismo prepričani, ker bi se potem najbrž izvršila likvidacija.

Tudi v tem slučaju moramo obsojati dr. Lampeta, ker je pokazal svoje pristno klerikalno srce. Njemu se ni smilila dežela Kranjska, njemu se ni smililo na stotine nedolžnih žrtev pri tem zavodu, njemu je bilo le to v veselje, da je liberalen zavod prišel v propast, čeprav je nebroj nedolžnih klerikalcev potegnil s seboj v prepad.

Ali so to besede, ki jih zgoraj čitamo, deželnega odbornika? Ali so to besede katoliškega duhovnika? Kam pridemo, ako bomo tirali v pogubo nedolžne ljudi, le radi tega, da lahko rečemo: Glej, nasprotni denarni zavod je poginil! Tukaj neha vse poštenje, ves čut pravičnosti in morale. Take ljudi ima dežela Kranjska na čelu! Ti ljudje so katoliški duhovniki! Na Kranjskem ni več prostora za poštenost, na Kranjskem je le še nemoralnost in koritarstvo v cvetju!

### Katoliški shod in izseljevanje.

(Pismo z dežele.)

Položaj našega kmeta se je v času, odkar vlada s pomočjo spovednice in prižnice, izrabljajoč vzvišene Kristusove nauke v strankarske namene, pod parolo »Vse za kmeta« takozvana S. L. S., zelo poslabšal. Vedno bolj in bolj lezemo v dolgove, iz katerih se pri sedanjih razmerah ni mogoče izkupati. V vedno večjem številu hite naši sotrpini čez morje v Ameriko, hoteč si tamkaj zaslužiti toliko, da bi poplačali dolgove. A poglejmo, koliko teh pride zdravih domov, ozir. kak uspeh ima njih izseljevanje. Če izvzamemo par ljudi, ki so imeli v Ameriki prav posebno srečo, prav nobenega. Ko pride kmet domov, gospodari nekaj časa, a kmalu zopet zaleze v dolgove, da sam ne

ve kdaj, in hajd zopet v Ameriko. Doma ostane v revščini žena, ki se ubija z vbdelovanjem polja in tako počasi propada vse.

Kaj pa je vendar vzrok, da pri vsej naši pridnosti in žilavosti, pri vsej naši rodovitni zemlji vedno bloj propadamo? Zakaj lezemo vedno bolj v dolgove? Ali smo mogoče tako zanikrni ali slabotni? Kdor je kaj hodil po svetu, je videl, kakšni so kmetje drugod. Ali je videl kje ljudi, ki bi delali v letnem času na dan po 16 ur pri tako slabi hrani, kakor naši? Težko jih je dobil. S svojo žilavostjo in pridnostjo se lahko ponašamo pred celim svetom. Naša zemlja je tudi po večini rodovitna. Kaj pa je vendar glavni vzrok tega propadanja? Poglejmo! Pred leti, ko so se klerikalci začeli gibati, so preplavili celo Slovensko s konzumi in posojilnicami. Konzumi so po zaslugi klerikalnih poštenjakovičev propadli, denarni zavodi pa viseli med življenjem in smrtjo do zadnjega časa, dokler ni dežela Kranjska prevzela zanje jamstva. Dobro so poznali klerikalci naš značaj in našo naravo, da smo nekoliko lahkomiselni in veseli, da nam ni dosti za denar, samo če ga imamo. Mi smo si mislili, le pojdemo po denar, saj je hranilnica blizu, v farovžu nam bodo dali, kolikor bomo hoteli. Kaplani so bili veseli, da so nas tako dobili na vrstico, mi pa tudi, da smo tako lahko prišli do denarja. Nismo reveži pomislili, da se denar, če prav se tako lahko dobi, vseeno težko vrne.

Posledice te naše lahkomiselnosti se že kažejo v vsej svoji grozoti. Deželni odbor, ki dela same statistike, bi napravil jako hvaležno delo, ko bi zbral skupaj tudi število od farovških posojilnic prodanih gruntov. Toda bliža se še hujše. Hranilnice in posojilnice bodo končno tudi prisiljene začeti izterjavati dolgove. Sedaj se tega še branijo, ker jim grozi polom, ako napravijo kaj takega. Ljudje so dolžni skoro vsi brez intabulacije. Za jamstvo sta samo po dva poroka. Gorje bo tam, kjer so si ljudje v celi vasi kar navzkriž za poroke. Ko bo zdrčal eden, bodo morali tudi drugi za njim in cela vas bo prodana. Nastane vprašanje, kdo bo vse to kupil. Danes je pri nas tako malo denarja, da še za življenje ne zadostuje, kaj šele za nakupovanje posestev. Da se bo hranilnica obvarovala še večje škode, bo posestva kupila sama. In kaj bo z ljudmi? Naselili se bodo na svoji lastni zemlji kot najemniki in fajmoštri jih bodo še naprej izsesavali.

Tako bo zopet prišla nazaj tlaka, ki bo še hujša, kakor ona pred letom 1848. Takrat so liberalci kmeta rešili izpod graščinskega in farovškega jarma, in napravili iz njega človeka, sedaj čez pol stoletja ga bodo pa fajmoštri zopet zaslužili, ako ne pride pomoč o pravem času.

Če torej sedaj na katoliškem shodu kdo razpravlja o tem, kako bi se dalo izseljevanje odpraviti, ni to nič drugega, kot sama hinavščina. Gospodje dobro ve-

do, kako težko je ljudem izseljevati se in da bi ne izpregledali, so jim nasipali peska v oči. Naj si fajmoštri in kaplani dnejo roko na srce in skesano priznajo, pri večini izseljencev smo krivi mi, da so se izselili. Toda oni imajo srce trdo kakor kamen in z reveži nimajo nikakega usmiljenja, zato tega ne bodo storili. — Vsakdo pa, ki količkaj misli, si lahko napravi sam sodbo, kaj so ljudje, ki se od kmečkih žuljev in od kmečke krvi rede, pri tem pa zavijajo oči: Oh, Bog, kaj bo iz našega kmeta, ko tako propada.

Podgorec.

## Novice z Balkana.

### Turčija in Bolgarska.

Pričela so se torej oficijozna pogajanja med Turčijo in Bolgarsko. Popolnoma osamljena je morala Bolgarska ukloniti svoj tilnik, da morejo evropski diplomati nemoteno počivati po letoviščih. Kdor bo pisal zgodovino teh zadnjih dveh let, bo imel interesantno poglavje o značajnosti. Odrinsko vprašanje je torej toliko kakor rešeno. Vprašanje je samo, koliko ozemlja v Trakiji ostane Bolgarski. Osamljena, kakor je, Bolgarska pač ne more imeti dosti upanja, da bi ji pripadel večji kos zemlje na levem bregu Marice. Niti to sedaj ni gotovo, ali bo tvorila reka Marica res mejo med Bolgarsko in Turčijo.

s Turčija ima 300.000 mož v Odrinu in ob bolgarski meji in že danes je gotovo, da ne pusti niti Odrina, niti Lozengrada. Za ti mesti je Bolgarska največ žrtvovala, zdaj jih pa ne bo imela.

### Nemiri v Sofiji.

V Sofiji spoznava ljudstvo počasi svoje zapeljivce, ki so krivi nesreče Bolgarske. Prvi znaki grozeče revolucije so se že pokazali in poulični boji med vojaki so se že začeli. Tako prinaša romunska »Epoca« poročilo nekega politika, ki se je vrnil iz Sofije v Bukarešto. Glasom tega poročila je zadnje sredo obkolilo veliko število vojakov hišo bivšega ministrskega predsednika dr. Daneva. Vojaki so razbili s kamni vse šipe na hiši ter tudi streljali z revolverji. Nekaj vojakov je hotelo s klicem: »Smrt izdajici!« vdreti v hišo. En oddelek je zasedel bližnji most, da prepreči na ta način, da bi mogla poseči policija vmes. Policija, ki je prihitela, demonstrantov ni mogla razgnati. Vlada je zato poslala tja konjenico pod poveljništvom generala Boteva. Pričela se je prava bitka med vojaki. General Botev je zapovedal svojim konjenikom atako in z ostrimi sabljami so se vrgli konjeniki na množico. Mnogo demonstrantov je bilo več ali manj ranjenih, nekaj je bilo tudi mrtvih. Smrtno ranjen od strele je bil tudi general Botev. Le počasi se je posrečilo napraviti v Sofiji vsaj nekoliko miru. Daneva ni bilo za časa te demonstracije v hiši.

Tudi carjevo palačo stražijo dan in noč močni vojaški oddelki.

### Srbi na letoviščih.

Srbski vrhovni krogi se zdaj lahko odpočijejo. Kralj Peter je s svojo rodbino odšel v srbsko kopališče Ribanja, ministrski predsednik Pašić pa v Marijne vare na Češko. Pri povratku bo najbrž konferiral z avstrijskim zunanjim ministrom Berchtoldom.

### Mir zopet ogrožen.

Izvedba bukareškega miru je naletela na izredno velike težkoče, ki so se pojavile pred vsem zato, ker Bolgarska do danes še ni mogla zasesti pozicij, ki so ji bile prisojene v bukareškem miru. To velja pred vsem za Dedeagač.

Grki bi bili morali glasom bukareške mirovne pogodbe zapustiti to mesto že 18. avgusta. Grška vlada zatrjuje, da je to takrat tudi že storila, pozneje pa je bila v varstvo grških prebivalcev prisiljena zopet zasesti mesto in pristanišče, ker bolgarska posadka, ki je dospela tja, ni zadostovala, da bi vzdržala red in mir.

Kakor poročajo nadalje iz Aten, je prispelo pred Dedeagač turško vojno brodovje z očitnim namenom, da izkrca čete in zasede mesto. Ko pa se je prikazalo grško vojno brodovje, se je turško brodovje umaknilo. Gotovo pa je, da Turčija ni opustila svojega namena, kar je razvidno že iz dejstva, da še vedno zasedajo turške čete postojanke v Zahodni Trakiji.

V grški javnosti se oglašajo zato vedno močnejši glasovi, ki zahtevajo, da naj Grška ne pripusti, da bi padel Dedeagač v turške roke. Če mesto ne ostane Bolgarski, naj pripade Grški, ker ima Grška več pravice do tega mesta kakor Turčija.

S tem vprašanjem se je bavil tudi grški ministrski svet. Kaj je sklenil, ni znano, da pa so bili njegovi ukrepi zelo važni, je razvidno iz tega, da je grška vlada pod pretvezo, da obstoja nevarnost, odgodila že ukazano demobilizacijo grških čet in naročila svoji svojni mornarici, da naj bo pod polnim parom pripravljena, da odplove.

Grška vlada je odposlala velesilam tudi noto, v kateri zahteva, da naj dajo velesile Grški mandat, da reši vprašanje posesti Dedeagača.

Grška vlada dobro ve, da je v današnjih razmerah prav lahko mogoče, da postane iz takega provizorija definitivum.

Vprašanje Dedeagača tedaj grozi postati novo ognjišče nemirov in konfliktov.

## Razgled po svetu

### Deželni zbori.

Predarlski deželni zbor se sestane dne 23. septembra k 14dnevni zasedanju, da reši proročun za leto 1914.

Nižjeavstrijski deželni zbor se sestane dne 18. septembra za štiri- do pettedensko zasedanje.

Kranjski deželni zbor letos sploh ne bo zboroval, ker se klerikalna večina boji kritike o gospodarstvu z deželnim denarjem.

#### Župan v Tridentu.

V laškem mestu Tridentu na Južnem Tirolskem so izvolili za župana grofa Manzija, katerega pa cesar ni potrdil. Manzi je bil pred leti že enkrat izvoljen, a tudi ne potrjen, ker je preveč pokazal svoje italijansko prepričanje in v mlajših letih postal celo italijanski državljan.

#### Kitajsko posojilo.

Nižjeavstrijska eskomptna družba, »Kreditanstalt« in »Länderbank« so prevzele od kitajske vlade 1,200.000 6% zakladnih bonov s povprečno 4letno vrednostjo. Posojilo se je sprejelo na temelju pooblastila generalne skupščine ter so se določili kot specialna garancija letni dohodki iz prenosa nepremičnin. Večji del tega posojila se porabi za tri križarke kitajske vojne mornarice, ki jih zgradi »Cantiere navale« v Trziču skupaj s Škodovimi tovarnami.

#### Poljska ljudska stranka proti duhovniškim zlorabam.

V resoluciji Poljske ljudske stranke, nekdanjih prijateljev kranjskih klerikalcev, sprejeti na zborovanju v Krakovu, se nahaja zanimiva točka proti duhovščini, ki pravi: Obsojamo boj, ki ga vodi duhovščina proti onim slojem poljskega naroda, ki pripada Poljski ljudski stranki. Vzrok za ta boj leži samo v stremljenju duhovščine, obdržati ljudstvo v političnem tlačanstvu in ovirati, da dobi ljudstvo samostojnost. Da se v bodoče preprečijo taka škodljiva nasprotstva med klerusom in verniki, zahteva stranka:

1. Izpremembo patronatskih pravic, ki igrajo na Poljskem veliko vlogo na ta način, da dobe prezentacijsko pravico župljani.

2. Revizijo določb o cerkvenih pristojbinah.

3. Oživljenje v zakonu predpisanih nadzorovalnih komitejev, sestavljenih iz župljanov.

Te resolucije vzbujajo tem večjo pozornost, ker so smatrali svoj čas Poljsko ljudsko stranko za poljsko frakcijo vseavstrijske krščansko-socijalne stranke.

#### Vilajet Bosna.

Nekaj hrvaških poslancev je sklenilo ustanoviti v Sarajevu klub hrvaške stranke prava. Deželna vlada pa statutov ni potrdila ter prepovedala ustanovitev kluba. V svojih razlogih pravi vlada, da je klub protipostaven in v svojih ciljih naperjen proti državnim temeljnim zakonom, ker zasleduje združenje Hrvatov v Istri, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter hoče vršiti tudi kontrolo nad deželnimi poslan-

ci, kar ni dopustno. Proponenti kluba hočejo vložiti rekurz na ministrstvo.

## Slovenija

s K veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah bode vozil skupščinarje poseben vlad dne 8. septembra. Odhod iz Ljubljane ob pol 10. dopoldne, na Ježici postoji vlak in odpelje naprej ob 9. uri 43 minut, prihod v Domžale ob 10. uri 11 minut. Radi male daljave se vožnja ni znižala. Vabimo vse družbine prijatelje, vse zavedne Slovence, pa tudi one, ki še nimajo pravega spoznanja o veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, da se udeležijo letošnje velike skupščine in njej sledeče veselice v Domžalah kar najštevilneje. Udeležba bodi tolika, da bode zborovanje napravilo vtisk onih lepih slovenskih taborov iz dobe narodne probuje.

s Lepe besede, a nič dejanja. Na katoliškem shodu se je že toliko govorilo, da bi Kranjska dežela postala najbogatejša, najbolj srečna kronovina, ko bi se le mrvice tega izpeljalo, o čemur se je govorilo. Vsaka stvar je imela svoje poročilo in zlasti o zboljšanju kmetijskega stanu se je že toliko govorilo, da bi imel naš kmet že raj na zemlji. Kako je pa v resnici? Lahko je prepisati iz drugih jezikov in poročil lepe besede in jih pridigati, a potem se vse to takoj pozabi in uresniči prav nič. Vse je le pesek v oči in mi bi lahko vsak tečen cel list napolnili z lepimi načrti, ko pa vemo, da ni nikogar, da bi jih uresničil. Ali mislite, klerikalna gospoda, da je kdo kaj dal na te besede? Še za »trošt« v bodočnost jih ni nikdo smatral, kaj šele, da bi mislil, da jih bi deželni gospodje skušali udejestviti? O, da, gospodarski tečaji, sadjarski, mlekarski, zadružni, kmetijski nadzornik itd. vse to se je vpeljalo — zakaj? Da so se ustanovila korita za gotove ljudi, da se z deželnim denarjem podpre organizatorje klerikalne stranke, čukov itd. Koliko je pa uspeha? Nič, denar pa le gre iz žepa davkoplačevalcev!

s Kaj vendar učijo božji namestniki? Zadnje porotne obravnave v Novem mestu so nam razkrile tako propalost zlasti med ženskami, da se je naravnost čuditi, kaj počno naši »božji namestniki«, da tako vzgajajo kmečko ljudstvo. Pred porotniki so stale tri Marijne device, torej osebe, ki so najbolj pod vplivom duhovnikov. Dve sta umorili vsaka svojega nezakonskega otroka takoj po porodu, ena je bila pa med zloglasnimi roparicami, ki so se oblekle v moško obleko in oropale staro žensko za vse njene prihranke. Detomorilki sta se izgovarjali, da sta se bali sramote, zlasti kaj bo župnik rekel, dočim je roparica dejala, da je mislila, da rop ni greh! Kakšna propalost se nam tu odpira in vprašamo se: Kaj vendar učijo naši duhovniki? Saj ima naša vera najlepše nauke, kako mora

človek živeti, da je vreden član človeške družbe. Toda naši duhovniki ne učijo danes več krščanskih resnic ali jih pa avtomatično brez prepričanja zdrdrajo na prižnici, dočim se razvnamejo kot divji petelini pri petju, ko zabavljajo čez napredne liste in njih pristaše. Zato ve danes že vsak otrok, da je od škofa prepovedano brati »Slovenski Dom«, toda kaj je greh, ne vedo, ker ni časa, da bi duhovniki to učili. Danes se uči pobijanje, preganjanje in sovraštvo do naprednjakov, verskih resnic se ne uči, zato pa ljudje mislijo, da je vse dopuščeno, samo če je človek klerikalec! Odgovor bo težak, bojni petelini, in gorje vam, ko bo čas sodbe!

s Vnebovpijoča krivica deželnega odbora. Poročali smo o pazniku prisilne delavnice Bučarju, ki ga je deželni odbor na predlog dr. Šusteršiča spravil v disciplinarno preiskavo, ker je Bučar branil svojo čast in ni pustil, da bi klerikalni župan Oražem zapeljal njegovo ženo med tēm, ko je bil Bučar pri vojakih. Zdaj je pa deželni odbor Bučarja suspendiral, to je, odpustil za čas, dokler traja preiskava, iz službe in mu daje tudi le polovično plačo. Vse to le radi tega, ker je Bučar povedal prijateljem o zalezovanju in napeljevanju Oražma, tega stebra klerikalizma, vere in cerkve, ki je hotel njegovo ženo posiliti. Deželni odbor je torej vzel v zaščito kurirstvo svojega pristaša in oni, ki ni tega pripustil, mora biti kaznovan, ker je deželni uslužbenec. — To vpije do neba!

s Iz seje deželnega odbora dne 30. avgusta. Podpora v znesku 1400 K se dovoli Rafaelovi družbi. — Stavbnemu uradu se naroči, da izdela načrte za popravo mostu čez Soro na okrajni cesti Žiri-Idrija. — Izvolitev dr. Gregoriča za deželnega poslanca se po uradnih podatkih o številu glasov vzame na znanje. — Prošnja šolskega odbora obrtnonadaljevalne v Novem mestu za podporo se odkloni z večino glasov.

s Občinski posredovalni uradi na Kranjskem so se ustanovili in so začeli poslovati: V Veliki Loki dne 28. svečana, — v Dobrničah pri Trebnjem dne 4. aprila, — pri Sv. Križu pri Trziču dne 7. junija, — v Trebnjem dne 8. junija, — na Mirni dne 16. junija, — v Št. Vidu pri Vipavi dne 26. junija za kraje: Šv. Vid, Orehovica, Podbreg, Hraše, Škrlje, Podboršt, Dobrava, Podbrie, Poreče in Nanos ter isti dan v Lozicah za kraje: Lozice, Podgrič in Žvanuti. Tudi v Vipavi sami se je ustanovil občinski posredovalni urad dne 26. junija in v Dedendolu pri Višnji gori dne 10. julija t. l.

s Ne vozite nezrelega sadja v Ljubljano. Tržno nadzorstvo je o tem prinašalce sadja že svarilo, a ker ni nič pomagalo, je moralo seči po predpisih do skrajnosti in je samo en dan zaseglo 126 kg nezrelih češpelj ter jih potem uničilo. In to se bode iz zdravstvenih ozirov vedno vršilo. Ali bi ne bilo bolje, sadje še par dni pustiti na drev-

ju in potem zrelega pripeljati v Ljubljano? Saj se tako sadje tudi lažje in dražje proda.

s **Vojaški vpoklici.** Kakor se zatrjuje v vojaških krogih, bodo vpoklicani letos rekruti za 7. oktober, nadomestni rezervisti pa za 9. oktober. Enoletni prostovoljci nastopijo vojaško službo 1. oktobra.

s **Tržaško namestništvo za avstrijske državljane.** V vsaki državi velja načelo, da se inozemci ali državljani tuje države ne smejo sprejeti v javne službe, ker so domačini, ki davke plačujejo in nosijo vsa bremena, s tem oškodovani. Tudi pri nas obstoji tak zakon, ki ga pa tržaški Italijani niso spoštovali, ampak so laške podanike jemali v magistratno službo. Naša vlada, oziroma tržaško namestništvo je dolgo gledalo to protizakonitost, svarilo magistrat, a vse ni nič pomagalo. Pred kratkim je pa izdal tržaški namestnik odlok na magistrat, da se morajo vsi laški podaniki odpustiti iz magistratnih služb. Zdaj je bil ogenj v strehi! Italijanski listi so se kar penili jeze in z njimi je potegnili vse avstrijsko nemško časopisje, češ, da ne gre, da bi se podanike države, ki je zvesta avstrijska zaveznica, postavilo na cesto. Tudi tržaški občinski svet je ostro protestiral proti vladi in le slovenski zastopniki so branili zakonitost vladnih odredb. Posredovala je tudi italijanska vlada in kakor je videti, bo morala naša vlada zlesti pod klop in jako omiliti odredbe. V tem vidimo vso slabost te naše vlade, pa tudi mržnjo avstrijskih Nemcev do Slovencev, ker so jim ljubši italijanski iredentisti kakor domačini.

s **Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano.** Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavitkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se sviri pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice so, ker je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

s **Poziv članom in upnikom »Glavne posojilnice«.** Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice« je že meseca junija pozval člane, naj podpišejo predpisane jim prispevke, da se poravnava z upniki čimprej sklene. Večina članov se še do danes ni odzvala pozivu zato se še enkrat v njih lastnem interesu nujno vabijo, naj čimprej vpošljejo izjave. Konkurz se lahko vsak čas konča in s tem bo tudi poravnava onemogočena, ker upniki ne bodo hoteli čakati z izvršbami, ampak bodo člane takoj eksekvirali. Trezna razsodnost sama veva članom, da jih le poravnava more rešiti pred popolnim polomom, zato naj vsakdo hitro in s čim največjim zneskom po-

speši poravnalno akcijo. Obenem se likvidacijski odbor obrača tudi s prav tako nujno prošnjo do vlagateljev, naj se oglašijo v društveni pisarni in podpišejo poravnavo oziroma naj se pisme obrnejo do odbora, da jim pošlje dotične izjave. Saj je morda v še večjem interesu upnikov, da pride do poravnave, kajti v nasprotnem slučaju bi večina izgubila vso vlogo razen tega, kar dobi iz konkurzne mase. — Prosimo, da se hitro odzovete tej prošnji.

Likvidacijski odbor.

### o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Tako imenovanega katoliškega shoda, ki je bil pa le klerikalna komedija, so se tudi Šentvidci udeležili pod vodstvom Zabreta in Klanfarjevega Toneta. Spravljali in silili so ljudi skupaj cel mesec; od vseh so hoteli imeti kronce za katoliški shod. Pohvaliti pa moramo farane, ker se razen znanih kimavcev niso hoteli odzvati vabilu. Vedeli so namreč, da gre tu ne za katoliško stvar, temveč le za parado klerikalnim koritarjem, katere že v Št. Vidu predobro poznamo. Zato kronic za shod niso hoteli dati. Nekateri so dali kronce raje ubogim dijakom za podporo, ki so razprodajali vstopnice, kot pa za shod. Tudi vozove in opravo so jim odklonili, češ, za take ljudi nimamo ničesar. Prav so imeli. Pa tudi z zastavami so hoteli biti počeščeni ti junaki, ni pa razobesila zastave nobena napredna hiša, par trgovcev in oštirjev in še tem smo se čudili, kako do tega pridejo. Tako so bile razobešene zastave na hiši Ivana Arharja in Val. Jagra v Št. Vidu, ter Ivana Pirca in Edvarda Černiča v Dravljah, dasi ne eden, ne drugi izmed teh ne živi od Toneta ali Tineta. Pač pa je po razobešenih zastavah vsak lahko videl, kam pelje klerikalno gospodarstvo v Št. Vidu, ker bo, če bo klerikalizem dolgo gospodoval, kmalu ves Št. Vid Klanfarjev ali pa cerkven. Klanfar je odpodil sedaj že občinskega tajnika in postavil na njegovo mesto svojo hčer, da ja lahko nemoteno gospodari z občinskim premoženjem. Kako daleč še, bomo videli, upamo, da se bodo občanom vendar enkrat odprle oči.

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** (Odmevi iz katoliškega shoda.) Od naše »žegnane« čukarske bande, ki se je udeležila katoliške komedije v Ljubljani, prihajajo vedno bolj pikantne novice na dan. Kakor znano, imeli so na dan shoda vsi čuki in sove svoje natišpano berje izposojeno. Ko je neka majnarica po končanem »sytetu« opravilo avbo vrnila, pa — glej smolo — prava lastnica avbe ni hotela sprejeti, češ, »jaz sem ti dala lepo avbo, a ti mi prinašaš nazaj vso povaljano in pomečano ter pomešano s prahom, travo in vsi mogočnimi sumljivimi elementi. — Kako se bosta pobotali, poročali bomo prihodnjič. — Nadalje smo zvedeli iz zanesljivega vira,

kako je neki oče svojega sina čuka trdo prijemal, ker je zvedel, da je imel njegov »katoliški« sinček na dan shoda v Ljubljani opraviti v »zloglasni hiši«. Sin pa se je odrezal: »Fajmošter so rekli, da povsod, koder visijo zastave, prebivajo naši ljudje. In na »oni hiši« je pa tudi visela dolga papeževa zastava. E, šment, sem si mislil, to bo nekaj za nas. Šel sem notri in res našel sem tam samo naše »katoliške« ljudi. Pa še koliko jih je bilo!« — Brez komentarja!

### o Dolenjske novice o

d **Št. Janž.** Pritožiti se moramo zaradi farških hudobij, ki se ravno zdaj vsem ljudem očitno gode. Menim namreč birmanske botre. Star sem že čez 60 let in odkar pomnim, je šel vedno oni za botra, ki so ga birmancevi starši izbrali. A zdaj je vse drugače. Zdaj se godi taka hudobija, ker hočejo duhovniki poštene može zasramovati in jih ob veljavo spraviti, ko jih ne potrdijo za botra. A to se ne bo nikoli zgodilo, kajti pameten kmet je vedno več vreden kot pritepeni duhovnik. Po moji pameti je pa te hudobije in pohujšanja največ kriv škof Jeglič, ker to on zapoveduje, da morajo duhovniki tako delati. Sram naj ga bo! Ko bo prišel k nam birmovat, je vreden, da bi mu s kravjim zvoncem zvonili, ne pa z zvonovi, ki smo jih napredni kmetje kupili. Škof naj zasramuje nekatere svoje duhovnike, ki so zasramovanja zelo potrebni — če hoče, mu jih z imeni naštejemo — vse poštene može naj pa pusti pri miru. Resnično bi bilo boljše, ko bi škof podložnim duhovnikom zapovedal, da bi vsaj v cerkvah sv. vero označevali, kajti cerkev je po našem mnenju hiša božja. A zdaj se sliši le zmerjanje, zabavljanje in ostudno govorjenje, da je pridiga v veliko pohujšanje mladini. Zlasti pri nas v Št. Janžu se ne sliši nikoli nič lepega. **Ali veste, škof Jeglič, kaj bomo storili kot odgovor zaradi birmanskih botrov? Naprednjaki šentjanske in trojiške fare bomo z ozirom na to, da ne bomo kot botri nič zapravili, zložili 300 K ter naročili 100 izvodov »Slovenskega Doma«, da ga bodo brali tudi tisti, ki ga sami ne morejo naročiti, pa bi ga radi imeli. Zdaj ga bodo pa celo leto zastonj dobili. To naj bo odgovor naprednih birmanskih botrov in tako storite povsod, kjer so bili birmanski botri odklonjeni. Bomo že ugnali tako farško komando, ki je popolnoma v nasprotju z nami kmeti, ki kaj držimo na pravo vero. Če bi se duhovniki tako držali, kakor se spodobi, bi jih mi radi spoštovali. Poznal sem in poznam mnogo duhovnikov, ki so nas lepo učili in smo jih radi imeli. Danes pa ni prav nič več lepega slišati od njih, zaradi tega pa tudi nimajo nobenega kredita pri nas. To lahko z mojim podpisom priobčite, ker rad vse to potrdim pred celim svetom. — F. Ž.**

Opomba uredništva. Izvršite svoj sklep in razširite »Slovenski Dom«, da ga bo imela vsaka hiša. Tako boste najbolje odgovorili nesramnosti duhovnikov, ki odklanjajo botre, če niso z njimi. Potem naj gredo pa župniki in mežnarji sami za botre!

**d Shod dr. Zajca na Sv. Gori.** Uredništvu »Slov. Doma« v Ljubljani. Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. zahtevam, da priobčite v postavnem roku, v postavni obliki sledeči stvarni popravek notice »Shod dr. Zajca na Sv. Gori pri Zagorju ob Savi. Velik poraz klerikalcev«, ki je bila natisnjena v 34. št. »Slov. Doma« dne 23. avgusta t. l.: Ni res, da sem videl, da ne pojde tako lahko, kakor dosedaj, kljub temu, da je romanje, res pa je, da tega nisem videl. Ni res, da sem se nekam jako nervozno obnašal, res pa je, da sem se obnašal popolnoma hladnokrvno. Ni res, da sem gosp. Tauferju, ko me je vprašal, če je v resnici javen ljudski shod in kdo da je sklicatelj, povedal, da je društveni shod, res pa je, da sem mu povedal, da je javen društveni shod. Ni res, da sem takoj, ko sem pričel govoriti, psoval in sicer s psovkami, kakoršnih se le pijanci poslužujejo, res pa je, da nisem psoval s psovkami, kakoršnih se le pijanci poslužujejo. Ni res, da sem navzoče imenoval smrkavce, res pa je, da se je vnela med gosp. Tauferjem in med mano čisto navadna polemika, res pa je, da sem na nekatere medklice gospoda Tauferja primerno odgovoril. Ni res, da sem hotel večkrat vreči kozarec v gosp. Tauferja, res pa je, da nisem hotel nobenkrat vreči kozarca v gosp. Tauferja. Ni res, da sem štirikrat poslal litijskega župana po orožnike, naj gredo mir delat, res pa je, da litijskega župana nisem nobenkrat poslal po orožnike, naj gredo mir delat. Ni res, da sem rekel: »To je neumna baba, ta Kamila Theimerjeva, in če bi tudi res bilo, kar dr. Šusteršiču očita, bi to nič hudega ne bilo,« res pa je, da sem naštel očitke gdčne. Kamile Theimerjeve in vse te očitke označil kot neutemeljene. Ni res, da mi je na to zabrusil v obraz kmet Ivan Grabnar iz Kostrevnice: »Tako vi gospodarite z našim denarjem, da kar 60 tisoč kron vržete skozi okno,« res pa je, da meni kmet Ivan Grabnar iz Kostrevnice tega ni zabrusil v obraz. Ni res, da ne plačam niti vinarja deželne naklade, res pa je, da plačujem 40% deželno doklado, in ni res, da dobivam lepe tisočake iz kmetijskih žuljev, res pa je, da dobivam kot zdravnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani in kot zdravnik c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani plačo, kakoršna mi je zagotovljena v dekretih, kot deželni odbornik pa opravično, kakoršno dobiva vsak drug deželni odbornik. Ni res, da nisem prišel do besede, res pa je, da sem prišel prvi do besede. Ni res, da sem nehal govoriti, ko sem uvidel, da ne morem več naprej, res pa je, da sem nehal govoriti, ko sem poročilo o svojem poslanskem delovanju

dokončal. Ni res, da sem, ko sem videl ta poraz — da je namreč za zaupnico dr. Šusteršiču in dr. Kreku, katero je prebral župnik, glasovalo 38 klerikalcev, več kot 150 naprednih kmetov pa bilo proti — hitro rekel predsedniku, da se gosp. Tauferju ne sme dati beseda, res pa je, da tega poraza nisem videl, in res je, da sem rekel predsedniku, da naj da besedo vsakemu, ki se je na shodu dostojno obnašal. Ni res, da priznam poraz, ki sem ga doživel na Sv. Gori, deloma sam v ponedeljkovi številki »Slovenca« »Ljudski tabor na Sv. Gori«, res pa je, da poraza na Sveti Gori nikjer ne priznam, in res je, da na Sv. Gori nisem doživel nobenega poraza. Ni res, da menda nisem še nikdar nesel od rojstva svojih kosti tako visoko, kakor baš dne 15. avgusta, res pa je, da sem hodil že višje. Ni res, da sem si nalašč za to skromno pot pustil napraviti pravcete gorske čevlje, res pa je, da sem si gorske čevlje, v katerih sem prišel na Sv. Goro, dal napraviti že pred petimi leti. Ni res, da bom poraz, ki sem ga doživel na Sv. Gori, pomnil celo svoje življenje, res pa je, da na Sv. Gori nisem doživel poraza. — V Ljubljani, dne 1. septembra 1913. Dr. Ivan Zajec, deželni poslanec. — **Opomba uredništva.** Sicer so sotrudniki našega lista sami vrli kmetje, toda prostovoljno smo dali danes besedo tudi akademično izobraznemu gosp. dr. Ivanu Zajcu, zdravniku, deželnemu odborniku in poslancu. Naša milost je šla tako daleč, da dobesedno priobčimo ta popravek, da bodo ljudje videli, kako olikani in brez vsake manire so naši klerikalni mogotci. Našemu listu prav nič ne škodujejo še taki popravki. Prvič bralci že itak vedo, da je mogoče s § 19. vse popravljati; treba je le pisati: ni res, res pa je. Drugič pa spoznajo oni bralci, ki so bili priča poraza veleblagorodnega gosp. dež. poslanca dr. Zajca, kakšna resnična dejstva popravljajo osebe, ki so katoliško vero v zakup vzele. G. dr. Zajec, komaj je minul katoliški shod, na katerem ste se tudi posvetili Brezmadežni, pa že tako govorite. Ni res, da sem doživel poraz, pravite, dočim med vrstami sami priznate, da je bil to poraz. Kdor se boji resnice, ta bo odkrito odgovarjal ljudstvu. Vi pa niste hoteli dati besede kmetom, ki so jo zahtevali, ampak ste kar hitro zaključili shod, ker ste se bali še večjega poraza. Te polomije s svojim shodom na Sv. Gori ne boste utajili z desetimi popravki. In takih porazov boste doživali v zagorskih hribih vedno, kadar boste priredili javne shode. Dani se, gosp. deželni poslanec in odbornik, kmetje so siti vaših obljub, še bolj pa siti gospodarjenja z deželnim denarjem, kjer imate tudi vi kakšno besedo, če vam jo dr. Lampe ali dr. Šusteršič milostno dovolita. Pa se menda to redkokdaj zgodi! V popravku ste navedli, da plačujete 40% odstotno deželno doklado. Koliko vinarjev pa znaša ta doklada, niste hoteli povedati, katji od svoje opravičnosti in od služ-

benih prejemkov kot bolniški zdravnik ter nagrad vendar ne plačujete doklad? Priporočamo se še nadalje za vaše cenjeno sotrudištvo. Nagrade vam sicer ne bomo dali, toda za spremembo so vaši članki dobro gradivo. Med vrstami se lahko toliko lepega in smešnega bere, da si bomo pridobili gotovo več naročnikov, če ostanete naš stalni sotrudnik.

**d Iz Novega mesta. Poslanec Jarc, prijatelj in dobrotnik kmetov.** Če se sme verjeti »Slovenca«, ko vsako pridobitev razbobna kot zaslugo klerikalnih poslancev, ima poslanec Jarc za novo avtomobilno zvezo Rudolfovo - Krško - Brežice prav velike zasluge. Radovedni smo, če je on tudi poskrbel, da se nam bo škoda, ki bi se lahko sedaj, ko živina še ni vajena, pripetila brez krivde šoferjev in nas samih, tudi povrnila. Poslanec Jarc, po shodih vpijete: Vse za kmeta! Če res vedno tako delate, upamo, da nas tudi v tej zadevi niste pustili na cedilu. — Več kmetov ob progi avtomobilne zveze.

**d Iz novomeške okolice. Jarc, dobrotnik obrtnikov.** »Slovenski Narod« je prinesel vest, da bo poslanec Jarc v družbi z dr. Lampetom sedaj, ko ima tvornico za čevlje, te tudi prodajal. Sedaj nam je šele umevno, zakaj je Jarc na Dolenjskem na svojih shodih po kmetih obrtnikom, posebno čevljarjem, ki nimajo pravice izvrševati svojo obrt, obljubil, da bo že on tako napravil, da bodo lahko delali brez obrtnega lista. Popolno resnico je govoril, ko je dejal, da bodo delali zastonj. Mislil si je, najbrže bodo delali zastonj, če bodo hoteli delati, ker drugače dela ne bodo dobili, kajti bo že on preskrbel ljudem obvalo, sedaj, ko ima tovarno. Za obrtnike po kmetih, ki jih tovarne vedno bolj izpodrivajo, on do danes ni ganil niti z mazincem, po shodih jih samo farba, ampak kar je preveč, je pa preveč. Ko bi Jarc vedel, da mi nismo osli, ki bi šli dvakrat na led, da nas kdo navleče kvečjemu samo enkrat, bi drugače govoril. Zaradi vednih obljub smo že nanj tako jezni, da bi ga odrli na meh, kakor Hrvatje jaraca. — Tisti, ki čakajo na obljube.

**d Iz Brusnic na Dolenjskem.** Mislili smo, da bo naš župnik, ki pozabi na svojo faro celih 14 dni in nam sploh ne pove, da odide, in ki ima že toliko tisočakov, da zahaja v letovišča, kamor hodijo grofi in baroni in se tam grofovsko zabava, tudi sedaj na nas pozabil, ko je prišel čas bere. To se pa ni zgodilo, ker ima on, ki je po milosti Gabrcev —katere je pred leti, ko bi bil moral iz Brusnic, plačal, da so šli zanj škofa prosit, — še sedaj župnik brusniške fare, nad vse pričakovanje še toliko spomina. V nedeljo se je nekako izrazil na prižnici, da naj tistim, ki so bero dali, Bog poplača, tistim pa, ki so bili tako moški, da so se ustavili, naj bi še to vzel, kar imajo. Ampak naj se ne čudi, da je tako malo dobil. Mi smo tudi siti, letati za

duhovni, kadar našega ni doma, po vseh sosednjih farah. Greli njegovi se nabirajo, vsako leto jih je več. Lansko leto na primer je šel zaradi njegovega nerazumljivega obnašanja Škedljev fant iz Gabrja brez svetih zakramentov na oni svet. Pri kopanju peska ga je namreč podsulo. Njegov oče je letel po župnika v Brusnice, da bi ga šel previdet. Njega seveda ni bilo doma. Tekel je nato v Stopiče in duhovna tudi dobil. Ko pa je prišel s tem na kraj nesreče, je bil fant že mrtev. Prišel je eno uro prepozno. Ko bi bil brusniški župnik doma, oziroma, ko bi bil povedal, da odide, bi se fanta mogoče še lahko previdele. Letos že zopet slučaj Pavlin na Račežu. — Tako se slučaji množijo in množijo. Naj se gospod župnik ne čudi, če je bilo letos manj mernikov, kakor druga leta. — Farani, ki se nič ne boje.

**d Raka.** Na »Domoljubov« dopis« v št. 34. od 21. avgusta iz Rake, naj bo danes prav kratek odgovor. Bivši g. župan Fr. Šiška, kakor sam trdi, danes še ni liberal. Če vam je vrgel klerikalno županstvo nazaj in vas sedaj preklinja in se roti, da ne mara z g. Drnovškom nič opravka imeti, da g. Bonovega praga nič več ne prestopi, da farjem od papeža do zadnjega fratra nobenemu nič več ničesar ne verjame in trdi, da ste ga kot župana za celih 5000 K oskubili, zato še ni liberal. Torej junaki žalostnega spomina, ki se po omenjenem »Domoljubovem« dopisniku najbolj žrtvujete za S. L. S. na Raki, če držite še kaj na svojo čast, naredite z gosp. Šiško samim obračun. Za vas bi bilo pa boljše, da bi liberalce pustili v miru, kakor so vas ti že lep čas; če bo pa sedaj prišlo počasi v javnost tukajšnje občinsko gospodarstvo, si pa sami sebi pripišite.

**d Iz Št. Lovrenca ob Temenici.** Birno smo imeli v naši lepi dolini. Pisane množice so se stekale od vseh krajev, med vihranjem zastav in trepetanjem pobožnih src, pričakujočih v svetem strahu velikega trenutka, se je pripeljal prevzvišeni. Kot mogočen akord so zapeli zvonovi, ob zvoniku je zaplapolalo par raztrganih zastav, v kronah ponosnih smrek je zašumel veter prvi pozdrav dušnemu nadpastirju, in tedaj je prišlo: v klasični zadregi in s pretiravano nerodnostjo se je vršil sprejem. Najprej je predstavil gosp. župnik elito svoje župnije, nato so proslavljali različni zastopniki prihod tako visokega gosta in končno so sprejeli vsi zbrani v cerkvi bogat blagoslov za nadaljni trud in težave. Pa čemu v se to, boste dejali, dragi bralci? Da uvidite resnico pregovora: dober začetek, slab konec. Zopet so peli zvonovi, za bogato obloženo mizo je sedel prevzvišeni in mislil o težavah in bridkosti pozemskega življenja. Gori v pitališču pa je gnalo par sto pujskov, ki se debele, na čigav račun, je še neznan, svojo enakomerno vsakdanje kruljenje, ne meneč se za svečani mir, ki je legel po

okusnem kosilu na srca vseh, ki so bili svete volje. Pa prosim, to niso navadni pujski, ne, to je čisto nekaj posebnega v tej premalo spoštovani vrsti živali. Tako kroži govornica — ne vem, če je res, ali ne — da so ti pujski zelo muzikalični. Kadar začujejo nad seboj lepo ubrane akorde harmonija, takrat se postavijo, kot na višji ukaz vsi hkrati na zadnje noge, privzdignejo ušesa in začno lepo po taktu svoj zanimivi, čeprav nesalonski ples. A danes so čakali zaman; ni ga bilo, da bi se jih usmili in jim privoščil vsaj en valček. Pa so zagnali še silneje svoje milodoneče kruljenje in takrat se je zgodilo. V daljavi se je začulo lahno drdranje kočije, pujski so utihnili, strah se je polotil svinjskih src. Vedno bližje je prihajalo, že se je razločno čulo peketanje konjskih kopit, pujski so se stisnili strahoma skupaj, vrata so se odprla, pujski so strmeli, otrpnili — pred njimi je stal sam knezoškof Anton Bonaventura Jeglič. Pa ga ni bilo zastopnika, da bi se postavil možato pred zbrane vrste ter zajecjal: tudi mi vas pozdravljamo, ne, pujski so si drznili komaj sopsti, tako so bili iznenadeni vsled visokega obiska. Poročilo naj molči, ali je bil opazovalec bolj vesel, ali opazovani, ko so se nazadnje spoznali, le toliko naj bo še omenjeno, da se je takoj po odhodu oglasilo nekaj nezadovoljnežev na račun g. župnika, češ: za zadnje v župniji nas ima; pa kočija je medtem že drdrala nazaj pred župnišče.

**d Iz Bršljina.** Kako se na svetu vse maščuje. Neki ameriški katoliški Slovenec, ki je prinesel iz Amerike nove vrste katoliške vere, po kateri so nebesa poldrugi meter pod zemljo, pekel pa na zemlji pri prazni skledi in pri hudi ženski, se ni mogel dosti škodoželjno nasmejati, ker je Golja na Muhaberju ukazal orožnikom, odstraniti nekatere osebno neljube mu osebe. Še dolgo potem je ta ameriški katoličan s posebno slastjo pravil okrog, kako je to prav, da so orožniki tiste osebe odstranili od shoda. Tako spoštovanje do osebne svobode je ta katoličan prinesel seboj iz Amerike, o kateri se tako rad hvali, da je svobodna država. Saprament je to velika umetnost, če orožnik od kakšnega nesposobnega uradnika dobi ukaz, da tega in tega odstrani. Za dobrega kristjana, kakor je prijatelj menšeskega klerikalnega depoziterja, se seveda spodobijo, da tako silo na omejitvi osebne svobode povečuje s škodoželjnim odobravanjem. Ta teden pa se je dvema njegovima pristašema od tukaj tudi nekaj pripetilo, da sta imela z orožnikom opraviti in da se bosta z orožnikom videla tudi še pred kazenskim sodnikom. Eden teh katoliških mož je pustil svojega konja brez varstva stati pred gostilno. Mimoidoči orožnik je to opazil in počakal, da pride gospodar iz gostilne. Ko je ta prišel in ga je orožnik opozoril, zakaj pušča konja brez varstva, je katoliški mož postal tako sirov nasproti orožniku, da mu niti imena ni hotel po-

vedati. Drugi njegov »ožji prijatelj« pa se je vtikal v orožnikovo službo in orožnika še z grdo psovko razžalil. Zdaj prideta katoliška moža pred sodišče in je čisto gotovo, da bosta občutno kaznovana. Sam bog ve, da jim tega ne privoščimo, čeprav smo brezverci, kakor nas radi sramote. Vendar pa ta dva moža sami obsojamo, ker sta pokazala, kako klerikalci spoštujejo postavo in tiste organe, ki imajo dolžnost čuvati nad njo. Radovedni pa smo, ali se bo tisti verni Amerikanec tudi v tem slučaju škodoželjno smejal, ali se bo — jokal, da se klerikalci tako lepo obnašajo nasproti orožniku.

**d Sokolski dan v Semiču.** Dne 24. avgusta so priredila belokranjska sokolska društva zlet v Semiču. Zanimanja je bilo mnogo za omenjeni zlet. Seveda tudi tercijalke niso mirovale, ampak cel mesec molile, da bi vsaj deževalo kot v Novem mestu ob priliki 25letnice. Bilo je pa najlepše vreme, zato se je tudi našemu župniku zdelo potrebno, da je med pridigo omenil, rekoč: Tako lepo! Dragi moji, kakor znano, praznujejo danes v Ljubljani veliko versko slavo itd. Ravno danes imajo tudi Sokoli shod v Semiču. Prosim vas v imenu škofa in njegovega pastirskega lista, ki to strogo prepoveduje, da ne greste na sokolski shod in da take stvari ne podpirate. Upam, da me poslušate in da se nobeden ne udeleži. — Gospod župnik, čemu se smešite! Vaše besede prav nič ne izdajo, še manj pa škofov pastirski list. In kaj imate proti Sokolu? Sokol ima povsod zaupanje, ker le v sokolskih društvih se vzgaja mladina pošteno itd. Vidimo njih delo in vztrajnost, kar v vaših vrstah ni. Dalje ste gosp. župnik omenili, da že radi katoliškega shoda ne sme nobeden udeležiti se sokolske veselice. Ali je bil morda katoliški shod spodbuda v versko življenje kmečkim fantom in dekletom? Ne! Pač pa je bil, bolje rečeno, za nekatere v pohujšanje. Bil sem sam priča, ko se je neki kmet - marinar hvalil: Jaz sem dobil 15 K od župnika, da bom šel v Ljubljano, kar bom tudi storil, pa ne na shod, ampak na št. 13. Povedal je tudi spremljevalcem, katero ime za danes zamolčim. Ako pa še ne bo miru od vaše strani, obelodani bom še druge orgije, ki ne bodo marsikomu všeč v vašem taboru.

**d Iz Semiča.** Kakor že znano, je letos zelo neugodno vreme za poljske pridelke, osobito pa za vinograde, ker to, kar ni poseble, ne more do dobrega dozoreti, ker je vedno bolj mraz. A kljub temu nam še to ne bo ostalo, ker hodijo železniški delavci po vinogradih in uničujejo grozdje, oziroma kradejo kot srake. Zato opozarjamo podjetnika Biderman & Ko., da temu napravi konec in naj delavce bolje plača, da jim ne bo treba krasti. Sicer vemo, da je to težko prepovedati delavcem, a vsaj deloma se bo to doseglo, kot se je lansko leto. — Delo pri železnici gre zunaj zelo hitro naprej, samo v predoru se bo baje



zakasnilo, ker sedaj nimajo pravega delovodje, odkar je zapustil to delo g. Javor. Zdaj se vidi, da je bil on duša vsega dela, ker z njegovim odhodom je odšlo takoj 520 delavcev. Vprašal sem, kaj je vzrok, da gredo proč in sem dobil odgovor: Odkar ni gazda Javorja, ni nič, ker hoče vsak drugače gospodariti ter se na nas vpije švabsko, italijansko, samo v domačem jeziku ne. Izprevidel sem, da so imeli delavci res veliko zaupanje v gosp. Javorja. Seveda, ker ni gosp. Javor Nemeč, ampak zaveden Hrvat, ni zato baje imponiral gotovim gospodom v Biedermanovi pisarni ter so ga odslovili. Seveda ga sedaj pogrešajo in baje prosijo, naj zopet nastopi. Kakor se že sedaj vidi, ne bo še stekla železnica maja meseca 1914, ampak, kakor pravijo, oziroma se sliši iz zanesljivega vira, šele koncem julija. In to samo radi malomarnosti stavbnega vodstva, ker pošiljajo take delavce, ki ne delajo nič, a pufa napravijo veliko v gostilnah in drugod, potem jih pa kar noč vzame.

**d Iz Podzemlja.** Šulferajnski otrok. Slučajno sem prišel v Podzemelj v neko trgovino. Tu sem videl nekega mladeniča vsega dekoriranega z sijdmarkinimi znaki na klobuku, zavratici, gumbnici, urni verižici, pasu itd. V prvem hipu sem mislil, da se je morda namaškeradil ali kaj podobnega, a sem se zmotil, ker pozneje sem izvedel, da je agitator za šulferajn po Beli Krajini, seveda brez uspeha. A nikakor misliti, da je to kak škric iz rajha, o ne; to je znani Hansi iz leta 1908., ki je Slovence pretepal v Gradcu na vseučilišču. Isti, ki je v Novem mestu take podpore dobil od slovenskih dobrotnikov, a danes pa tako straši po Beli Krajini. Torej Hansi, le malo manj se šopirl po naših vaseh ter pojdi raje k svojim bratcem v Ponikve, ker le tam boš dosegel svoj cilj. Upam, da razumeš.

**d Iz Semiča.** Že zadnjič se je čitalo v časopisih glede nekkih kanalov po Semiču, a se še do danes ni nič storilo. Zdaj je pa župnik pogruntal nekaj novega: V hlevu je prevrtal luknjo v zidu ter napravil jamo za gnojnico in zdaj spuščča skozi omenjeno luknjo gnojnico na cesto, da teče na njegov travnik. Da povzročča to grozen smrad, je jasno. A tega ne vidi nobeno oko postave, ki ima skrbeti za zdravstvo. Apeliramo torej na c. kr. okrajno glavarstvo, naj podučči gosp. župnika, da ne bo spuščal smradu po cestah. Saj je dosti, da nas mori duševno, ne pa, da bi nas še telesno.

### o Gorenjske novice o

**g Nova Oselica.** Pretekli teden se je trasirala cesta iz Sovodenj do vrh Znojila, oziroma do primorske meje in potem naj bi se zvezala s Spodnjo Idrijo. Ta cestna zveza bi imela velik pomen za celo Poljansko dolino in največ za Škofjo Loko,

ker ravno to mesto že itak gospodarsko zaostaja. Škofjeloški poljski pridelki bi se izvažali v Idrijo dosti ceneje, ker pot bi bila bližja in ravna. Največ koristi bi imel od tega idrijski rudar in rudniški erar. V okolici občine Oselice se nahaja še veliko lesa, največ trdega, ki pa sedaj nima primerne cene. Za cesto se je vložilo že nebroj prošenj, a največ jih je romalo v koš. Ali se bo mogoče sedaj res kaj ukrenilo, da se bo uresničila ta želja v blagor in procvit ljudstva. Zato se apelira na vse tiste vplivne može, da pritiskajo brez prenehanja na mestih, kjerkoli se upa kaj doseči, ampak ne nasprotno, kakor pred par leti. Le ako bo ta cesta zagotovljena, ima dosedanji deželni poslanec nekako pravico do zopetne kandidature, drugače je boljše, da se več ne oglasi. — Katoliškega shoda v Ljubljani se iz naše župnije ni nihče udeležil. Iz Stare Oselice majhno število, iz Leskovce menda vse, kar leze in gre. Seveda, v kakšnem stanju in denarnih razmerah obstoji fara, taka je bila udeležba.

### o Zagorske novice o

**zg Iz Zagorja ob Savi.** Dne 1. septembra se je izročila nova cesta prometu. — Prav tako je tudi novi železobetonski most že javnemu prometu izročen.

**zg Iz Izlake.** Naši bahati klerikalci se še prav nič niso poboljšali. Posebno Izlaški Pepe hodi okrog kakor kako koruzno strašilo, namreč to le takrat, kadar vidi, da je kaj dobiti. V »Domoljubu« se je svojedobno bahato na prsi tolkel, da imajo klerikalci v žepu (seveda tudi Pepe?) in z duge strani se čuje, da se hvali, da je celo veleposestnik (!?) Prejšnjo nedeljo se je pa nam nudil jako zanimiv prizor pred cerkvijo. Izlaški Pepe, veleposestnik je kar norel, tako je agitiral proti novi šoli. Verboletu je jokajoč rekel: Lepo te prosim, da ja ne boš delal za novo šolo, ko je tako slaba letina. — Mi pa prav dobro vemo, da so v njegovi zaduhli butici že od nekdanj zelo slabe letine. Uverjeni smo pa tudi, da bi Pepe tudi v najbolj dobri letini ne odprl svoje mošnje za boljšo šolo, ker njemu je le na tem, da ostane kmet zabit. Kaj je pač treba kmetu šole, saj je zadosti, da zna Izlaški Pepe pisati in brati.

To nedeljo mu je bila maša prav malo mar, glavna stvar je bila, da je agitiral proti šoli in pri tem prav hinavsko pretakal solze. — Mnogo bolj hvaležno delo bi storil, če bi enkrat vendar pustil župnik popraviti peč, da bi enkrat bilo konec tega zbadanja v cerkvi.

Tudi naš Lužar (ki se je tudi udeležil katoliškega shoda), lahko sedaj izprevidi, kako vnetega moža so izvolili v krajni šolski svet. Lužar naj pazi, da se mu ne bo tako zgodilo, kakor se je rajnkemu župniku Jeršiču, ki je 28 let bil v župnišču ter ugajal nam faranom, a na stara leta pa je moral hočeš nočeš iz župnišča. Ko je star-

ček odhajal, so mu žalosti kapale solze kakor lešnik debele po ovelim licu. Sosed Drolc ga je peljal v mežnarijo, da bo odslej tam bival. Takrat sta se skrila kot ščurki pred lučjo Pepče Prašnikarjev in tudi župan Klobučič. Taki so pravi katoliški možje, ki so zastrupljeni s klerikalnim fanatizmom, ne smili se jim niti posvečen mož, ki je izpolnjeval svojo dolžnost sveto in učil pravi Kristusov nauk. Glej, Lužar, raz visoko skalo dol na bogatega Pepeta, ki prav pridno dela z glavo in jezikom proti novi šoli.

Marsikje se dobe klerikalni lopovi, da so taki kakor je pisal pisatelj Ivan Cankar o hlapcu Jerneju, ki je 40 let služil zastonj pri hiši in na stara leta so ga pa vrgli na cesto. Vedno je treba biti pri klerikalcih zelo previden, ker kar ti danes obljubijo, ti bodo jutri utajili. — **V e č d a v k o p l a č e v a l c e v.**

**zg Dr. Zajčev popravek »Iz zagorskih hribov«.** Tudi dr. Zajec se je začel posluževati § 19. tiskovnega zakona — in s tem hoče resnico utajiti. Čudno se nam zdi, da ta človek še sploh prime v roke naše kmetjsko glasilo »Slovenski Dom«, ker on ga običajno nazivlje s »svinjskim domom«. To sem omenil le v ilustracijo, kako pazljivo zasledujejo naši klerikalci naše gibanje, in skrb jih tare, ker vidijo, kako lepo se razvija naš »Slovenski Dom«, v katerega večinomama sami kmetje dopisujejo. — Nasprotno so pa v »Domoljubu« sami kaplančeti, ki so komaj prilezli iz lemenata in župniki dopisniki, in kaj poznajo ti ljudje z dr. Zajcem vred **težave kmečkega stanu. Njihovi cilji streme edino za tem, da bi še nadalje živeli udobno življenje na stroške nezavednega kmeta.**

Dr. Zajec trdi v svojem **nepravilno sestavljenem popravku**, da ni provizorični vodja deželne bolnišnice. Najbrže je že letos postal definitivni vodja deželne bolnišnice. Opozorimo ga na »Slovenski adresar«, ki ga je izdala tvrdka Mulley & Kamenšek leta 1912. II. del str. 64. je natisnjeno: **»Zajec Ivan dr., prov. vodja dež. bolnišnice itd.«** Kakor je nam znano, omenjena anončna tvrdka, ni dvomiti, da bi se motila. In če ste v resnici že definitivni vodja deželne bolnišnice, ste postali le vsled tega, ker ste strastni klerikalec in tu gotovo ni prišla sposobnost v poštev. — Nadalje hoče pokazati, da on dela prav zastonj. Pribito je in ostane: Če bi dr. Zajec v našem volilnem okraju Litija - Višnja gora - Radeče v splošnem volilnem razredu ne bil izvoljen, bi najbrže ne imel **tako mastnih dohodkov, kakor jih ima pa danes.** Dr. Zajec dobro ve, da je bolje kmeta po shodih farbat ob priliki volitve, kakor pa se v resnici ves dan posvetiti zdravstvu. — Veliko lažje je podpisavati akte, kakor pa pisati recepte. — In podpisavanje aktov nese na leto lepe tisočake, in vse te tisočake plača kmet potom davka. — **Dr. Zajec pa ne plača niti vinar-**

ja deželne naklade, a vleče, ali bolje rečeno, žre pa iz korita tisočake.

Trdi tudi, da se ni izrazil na shodu na Vačah. Res je, da morda niste na Vačah rabili takih besed. **Rabili ste jih pa pač v Hotiču in to vam lahko dokažemo s pričami.** In priobčimo jih še enkrat: **Grdi ljudje so ti liberalci, ki hočejo našega kmeta pogubiti in zapeljati; najgrši med vsemi so pa zagorski liberalci. Iz Zagorja se širi ta kužni liberalizem po hribih ter zastruplja našega poštenega krščanskega kmeta. Če bi človek smel, bi vzel puško ter postrelil vse te proklete liberalce, ker za drugega itak niso, a žalibog, da ne smemo tega storiti!** — Sedaj vam je prosta pot dr. Zajec, mi vztrajamo na tem, da ste rabili besede na shodu, **ter obenem pozivljamo državno pravdnštvo, da uvede proti dr. Zajcu kazensko postopanje,** ker je na shodu javno hujskal proti svojim političnim nasprotnikom in bi se popolnoma lahko pripetilo, da bi kak fanatični klerikalec v resnici storil tako dejanje. — Dr. Zajec dobro čuti, da bo imel spomladi zelo težek volilni boj — in vprašanje časa je še, če bo sploh zmagal, kajti kmet v Zavsavskem pogorju je do grla sit teh črnih pijavk, ki mu sesajo kri in mozeg. — Vsaka sila do vremena!

### Ostali slovenski kraji

o V Nabrežini priredijo tamošnji rodoljubi dne 7. in 8. septembra cvetlični dan v korist Ciril - Metodove družbe, kar je z ozirom na blagi namen vse livale vredno in kar naj bi posnemali tudi drugi večji kraji.

o V nedeljo, 7. t. m. se priredi v Sv. Križu pri Trstu velika veselica. Ta dan praznuje namreč pevsko društvo »Skala« dvajsetletnico svojega obstoja. Priprave za to prireditev so v polnem tiru. Prijavilo se je že več pevskih društev, ki bodo sodelovala pri tej slavnosti in upati je, da bo ta dan posetilo prijazno to vas od blizu in od daleč mnogo gostov. Slavnost se vrši na senčnatem vrtu g. Fr. Košuta, na pošti. V paviljonih se bo skrbno streglo gostom z izborna kapljico in dobrim prigrizkom. Z ozirom na raznovrstni program te veselice in na druge prijetne zabave, ne bo gotovo nikomur žal, kakor pride v nedeljo na slavnost simpatičnega pevskega društva »Skala«.

### Razno

\* Poročenca in priče so imeli skupaj 285 let. V Florenci je pred kratkim župan združil v zakon 72letnega ženina s 73letno nevesto. Izmeji prič je pa imela ena 73 let, druga pa 67 let. Leta vseh skupaj znašajo torej lepo starost 285 let. Redki so menda taki zakoni na svetu.

\* V Trevisu na Laškem je rešil tamkajšnji postajenačelnik Torselli dne 26. avgusta neko gospodično smrti s tem, da jo je potegnil v stran pred prihajajočim vlakom. Pri tem samaritanskem delu je pa nesrečnež sam prišel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. Desna roka in leva noga sta bili odtrgani in mož je po nezgodi še dihal, a izgovoriti ni mogel nobene besede več ter je v par trenutkih umrl. Ta postajenačelnik, ki je 55 let star, je že večkrat izvršil slična pogumna dejanja, za kar je bil tudi odlikovan. — Pač grozna usoda.

### Gospodarstvo.

gs Driska pri prašičkih. Driska se poloti prašičkov večinoma, ko so stari nekaj tednov. Ta bolezen se pojavi pri prašičkih kar naenkrat in nalezejo se je potem včasih še druge svinje. Znamenja, po kojih se ta bolezen spozna, so: prašički ne marajo za krmo, ližejo pa radi gnojnice, se drže kilavo, pozna se jim, da trpe vsled bolečin in zakopajo se v steljo; blato je umazano, rumenskato in smrdi po kislem. — Vzrok belezni so: prehlajenje, mokra nastilj, nesnaga pri oskrbovanju in krmljenju, včasih pokladanje pretečne krme starki, vsled katere postane njeno mleko pregosto, kar je potem čestokrat vzrok, da mnogo prašičkov pogine. Driska se poloti prašičkov tudi tedaj, če sesajo starko, ko se goni ali poja. Da prašički ozdravijo, dene naj se jih v topel hlev, a hlev, v katerem so bili doslej, naj se da razkuži z lizolom ali krolinom. Použiti naj se jim da ali salicilno kislino in tanin, in sicer raztopi naj se od vsakega po 0.25 g v kamiličnem čaju. Priporoča se tudi, naj se potrosi po hodnikih in jarkih, po katerih se odceja gnojnica, šota. Čestokrat ni driska pri prašičkih bolezen zase, ampak le posledica bolehanja; tako n. pr. dobe drisko prašički, ki trpe na pomanjkanju krvi. Prašički, ki so oboleli, se rede 2 do 3 tedne dozdevno prav dobro, so čvrsti in zdi se, da so popolnoma zdravi. Naenkrat postanejo nekako zmučeni, koža in vidne sluzne kožice zbledo, težko sopejo in pokašljeje, nakar se jih poloti riska, po kateri vedno bolj hirajo in nato poginejo. Glavni vzrok tej bolezni je pomanjkanje krvi, vsled česar postanejo vsi telesni deli pretolsti, to pa radi tega, ker se hoče svinjerejo pretirati z enostranskim krmljenjem, enostranskim zasledovanjem vzrejevalnega namena, kakor tudi s tem, da se hoče dobiti mladiče, ki naj bi bili dobri za pitanje ter se rabi vsled tega za pleme predebele starše.

gsp. Bolezni pri teletih. Teleta največkrat zbole za vnetjem prebavil, želodca in črev, ali za vnetjem popka. Prva bolezen prihaja od slabega ali nesnažnega mleka, v katero je prišla kakšna kislina ali pa, če tele prezgodaj dobi v želodec kako

kislo seno. Da se popek ne vname, ga namaži z dveodstotno karbolno kislino in tele naj leži na suhi stelji, ki ni plesniva. Lesena tla so pa za teleta najboljša. Ni dobro tele precej privezati.

gsp. Vinski kis. Ostanke vina v sodu, pa tudi počepno, porabi za vinski kis. Da se naredi kis, mora vino stati na gorkem kraju in zrak mora imeti dostop. Za kisanje vina imej primerno posodo, ki ima zgoraj veliko odprtino, n. pr. kak star sodček, ki ima eno dno izbito.

gsp. Vino, ki ima duh po sodu se da izboljšati, če jabolka na šnite narežeš, na nit nabereš in skozi veho v vino obesiš. Jabolka potegnajo slabi duh iz vina in ako se to precej zgodi, čez nekaj časa isto še enkrat napravi.

gsp. Uši pri prašičkih. V nečednih svinjakih dobe prašiči uši, ki živali škodujejo. Večkrat tedaj umij prašiče z milnico ali pa s tobakovo vodo.

### Zdravstvo.

zd Kap. Kogar je zadela kap, naj se ga spravi v posteljo, tako da mu glava sloni visoko in tja kri preveč ne zalega. Koristni so hladni obkladki na noge in na prsi. Mrzla kopel za noge lajša bolečine v glavi.

zd Sadje. Ne jejmo le sadja, ki je zaradi kislatega okusa dobro in ker gasi željo, ampak tudi zato, ker je zdravilno. Sadna kislina in sadni sladkor pospešujeta prebavanje ter poživita delovanje želodca in črev. Če ješ hruške, fige ali grozdje, je to jako koristno sredstvo proti skrnini in kamnu v mehuru. Revmatičnim in nervoznim ljudem se tedaj priporoča uživanje sadja. Po obedu vsak dan pojej nekoliko sadja. Jabolko ti bo po obedu več koristilo, kakor smotka.

zd Zdrava zelenjava. Glavnata solata pospešuje prebavo, kumare hlade, špinača in kislica vzbujata delovanje obisti, čebula krepi želodec, česen poživlja kri, špargelni in zlata jabolka kri čistijo, zelena utrjuje živce in ozdravlja revmatizem, pesa in gobe čistijo in rede kri.

zd Solnčna kopelj. Izvrstno sredstvo zoper slabokrvnost, škrofuloznost in druge kronične bolezni je solnčna kopelj. Vlezi se na žimnico ali na stol iztegač prav lahko pokrit, ali pa naj ti solnce naravnost sije na kožo pri onem členu, ki je bolan. Samo glavo imej zakrito, da jo obvaruješ prehudih žarkov. Dosti delj kot četrt ure vsaki dan nikar ne leži na solncu, da ne pridejo slabe posledice. Potem se umij po celem životu, najbolje je za trenutek stopiti pod tuš. Nato pojdi malo na izprehod.

zd Solnčarica je podobna vročinski kapi, toda nastopi le, ako solnce premočno segreje glavo ali tilnik. Ravnaj s človekom, ki ga je zadela solnčarica kakor z onim, ki je zadet od vročinske kapi.

## L I S T E K.

### Begunci.

Povest izza francoske vojske.

(Dalje.)

Bilo je na kresni večer.

Podbrdčani so vsako leto žgali kres na Krušni gori, do katere je bilo hoda skoro poldrugo uro. S te gore je bil krasen razgled in se je njih kres videl daleč naokrog. Ker pa je bila Krušna gora prav toliko oddaljena tudi od Zadola, so prihajali gori tudi Zadolčani, a so vendar prepustili pravico zažgati kres Podbrčanom, ker, odkar so pomnili stari vaščani, je vedno ta pravica veljala tem.

In že dva dni so ugibala dekleta, katero izvolijo fantje, da zažge kres, kajti dotična, katero se je izvolilo, da zapali grmado, se ima omožiti še tisto leto. Ali do zadnjega niso vedele, katero so namenili fantje, dasi so nekoliko sumile. Brez dvoma je bila najlepša v vasi Marjanica in dopolnila je že tudi osemnajsto leto.

Precej pozno popoldne so se odpravili fantje naprej, da napravijo grmado in položili so na okno Marjanične kamrice velik šop praprotja in poljskih cvetlic kot običajni znak, da letos ona zažiga kres.

V vasi je bilo mnogo starejših deklet, ki so na tihem upala, da se jih morda vsaj letos spomnijo, a videča, da so zopet prevarana v svojih upih, se jih je celo nekaj odločilo, da ostanejo doma in ne poidejo h kresu. Ker pa so bile le preveč radovedne, s kom bo Marjanica prvič zaplesala, so se odpravile še bolj zgodaj kakor navadno.

Marjanici pa je bilo tisto dopoldne silno težko. Vedela je, da bodo vseh oči vprte samo v njo, s kom da zapleše. Bala se je Brinška, bala se je Matjaža, in poleg tega je tudi vedela, da pridejo h kresu Zadolčani in z njimi tudi gotovo županov sin Janez, ki jo je nadlegoval že tolikrat s svojim laskanjem in dobrikanjem. Pa vse to bi jo še prav nič ne vznemirjalo, ko bi si bila le z Matevžem dobra, a tako, ko že nista govorila skoro tri mesece, jo je že res skrbelo, kdaj pride tista ura, ko si zopet podasta roke.

Mrak se je že zgrinjal nad vasico, ko se je slednjič vendar odpravila s prijateljico sosedo tja čez polje proti Krušni gori.

Ko sta dospeli do podnožja, jo je prijateljica Mina ustavila in jo prijel za ramo.

Tam pred njima so se majele dolge sence zadnjih vaščanov, ki so se odpravljali na Krušno goro, a za njima ni bilo nobenega več, zato je Marjanica začudeno pogledala, zakaj jo ustavlja, ko sta itak precej za drugim.

»Ti, Marjanca,« ji je dejala Mina — »gori na razpotju ob tistem hrastu se bom pa od tebe ločila!«

»Zakaj?« jo je vprašala Marjanica.

»Nekdo te bo čakal.«

»Kdo?« se je zopet začudila Marjanica, a že jo je obdala sladka slutnja...

»Ugani,« se je posmejela prijateljica in jo vščipnila v lice.

Marjanica je malce pomolčala, potem pa jo je vprašala plaho:

»Matjaž mogoče?«

»I kdo pa drugi! Kaj pa še vprašuješ tako boječe?« ji je odvrnila Mina in jo potegnila s seboj naprej.

Potem pa je Marjanca nekaj časa molčala.

»Kdo pa ti je povedal?« jo je vprašala, ko sta stopali že v hrib.

»Sam mi je naročil,« je odgovorila tiho Mina, kot da se boji, da bi kdo čul. Dejal je: »Mina, saj tako vem, da bo šla Marjanica s teboj in da ji boš lahko naročila, tudi ako vas bo več skupaj. Povej ji, da jo bom čakal za tistem hrastom, saj ve, gori na razpotju, kjer pravijo, da so nekoč Turki obešali kristjane. Naj nekoliko zaostane, nekaj važnega ji imam povedati.« Tako je dejal, »in pozdravi jo,« — je dejal. Sedaj veš vse! Vidiš, meni Matjaž zaupa, ako nobeni drugi, ti pa mi tudi ne smeš zamolčati, kar ti bo povedal!«

Marjanca ji ni odgovorila ničesar in Mina, videča, da je vsa zamišljena, je tudi obmolknila.

Steza se je vila čim dalje bolj strmo in parkrat sta morali počiti.

Noč je bila sicer jasna, a drevje je bilo tako gosto, da je le tupatam prodiral skozi tok mesečine in obseval z blede svetlobo košček zemlje.

Ko sta dopeli že skoro na sredo poti, se je gozd počasi razširil in pred njima je ležala majhna planota. Tam zadaj je stal orjaški hrast, ki je metal ob mesečini čez planoto mogočno senco, skoro sem do roba gozda, kjer sta obstali Marjanica in Mina.

»Tam bo!« je šepnila Mina in zbežala čez trato dalje proti levi strani, od kader so se nerazločno čuli glasovi tistih, ki so šli pred njima.

Marjanica je za hip še pomislila, ali bi stekla za Mino ali se obrnila proti tistemu temnemu hrastu, da jo vidi Matjaž, ker kar nekako težko ji je bilo tako sredi gozda. Naposled se je vendar odločila in stopila tja proti hrastu. Komaj, da je zabegala njena senca po rosnih travah, že je videla, kako je stopil izza orjaškega hrasta nekdo in se ji bližal z velikimi koraki.

Bil je Matjaž in mogočen je bil videti tako sam sredi mesečne trate, razmršenih las s klobukom pod pazduho.

Marijanica je obstala in se skoro prestrašila.

»Marijanica,« je dejal tiho in je pristopil k njej.

»Ali si huda, Marijanica?«

»Zakaj bi bila huda?« mu je komaj odgovorila, ker beseda ji je kar zastala v grlu.

»Torej, res nisi huda?« jo je povpra-

šal še enkrat kakor bi se je bal povprašati kaj drugega.

»Ne!« mu je zopet odgovorila Marijanica in poveseila oči.

Nenadoma pa, kot da jo je nekdo spodbudil, ga je pogledala v obraz in vprašala zelo neustrašeno.

»Zakaj pa se me ogibaš, Matjaž?«

Matjaž se je nasmehnil, ker je tako ljubko izpregovorila njegovo ime, kot ga je znala samo ona.

»Pojdiva v senco,« ji je dejal in jo prijel za roko. »Lahko še kdo pride in naju vidi, saj veš, kako so hudobni jeziki!«

Marjanica mu je sledila brez besed in ko sta dospela tja za hrast, kjer sta si komaj videla v obraz, jo je Matjaž pogladil po bogatih lasih in jo prijel za obe roki.

»Marjanica, glej neumno je vse to, a kaj si morem. Bog mi je priča, da te resnično ljubim in da je vsaka moja misel poštena!«

»Čemu to, Matjaž?« je zajechala Marijanica, ki se je že težko premagovala solz.

»Ti me ne ljubiš, Marjanica?«

»Kako moreš to reči, Matjaž? Kaj sem ti storila?«

Njen glasek je bil tako plah in tresoč, da Matjaž skoro ni vedel, kaj bi odgovoril, da bi jo bolj pomiril in ji jasno dokazal svojo vdanost.

»Ali me imaš res rada, Marjanica?« jo je povprašal in stisnil za roko.

Marjanica je za hip pomolčala, potem pa je odvrnila plaho, a vendar razločno:

»Res, Matjaž!«

»Zelo?« jo je povprašal in od sreče kar drhtel.

»Zelo,« mu je odgovorila in sklonila glavico.

»Potem me poslušaj, Marjanica,« ji je dejal Matjaž in jo ljubeznjivo pogladil po licu. »Nikdar ne bova midva za vedno skupaj, nikdar, nikoli ne bova mogla stopiti pred altar, ako bodeš poslušala svojega očeta. Ne poslušaj ga. On gleda, da dobi zeta bogatega kakor je županov Janez iz Zadola. Saj si videla, kako je rohnel že samo radi tistih ubogih rož. Zato ga ne poslušaj, ker je skopuh in vrag veči še, kaj vse. In da je vse to, bi ne govoril o njem tako, da je res tvoj oče, a ker te je samo prikupčeval, lahko govorim.«

»Ali je to res, Matjaž?« ga je vprašala Marjanica v joku. »Čula sem že o tem, ni mi popolnoma neznano, a vsega vendar nisem mogla verjeti. Nekaj enakega mi je dejala tudi Mina, da je storil zelo nepošteno z mojo materjo. Povej, Matjaž, kako je bilo!«

In Matjaž ji je povedal vse o njeni materi, o njenem očetu, o posojilu, ki jima ga je dal Brinšek na tako visoke obresti in na kratek rok, kako je potem padlo vse v njegove roke, in da nje nikdar ni ljubil in je tudi ne sedaj, ampak samo hoče, da dobi ženina, ki bo bogat in bo lahko tega deležen tudi on.

»Ob smrti tvoje matere,« je končal — »mu je zabrusil moj oče v obraz, da je zelo nespodobno ravnal in da je morda on največ kriv nesreče tvojih staršev — in že od tedaj sta si sovražnika. Tak je tvoj rednik, Marjanica! In sedaj, ako bodo zahtevali, bo gotovo vtaknil tudi mene med vojake, a upam, da me bo oče odkupil, kot je rekel, ako pride na to. In potem, ko bom vedel, da sem prost, bom delal na vse moči in ne boj se, priti mora, da postaneš moja!«

(Dalje prih.)

Listnica uredništva.

G. Podgorec: Hvala za poslano, le pridno dopisujte! Ker ste vedno v stiku z ljudstvom, vam je bolj znano, kaj je treba pisati, zato so nam dobrodošli tozadevni nasveti. — S. N. smo izročili.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 30. avgusta 1913.  
Dunaj: 26, 23, 58, 30, 3.  
Dvignjene v sredo, dne 3. septembra 1913.  
Brno: 67, 58, 7, 61, 87.  
Gradec: 84, 41, 60, 87, 38.

Prekrasne škatlje (doze)

ki smo jih prvotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo odslej splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa je starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatlje, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg za K 4.50. — Poštnino trpimo sami. Glede na kako nesporazumljenje opozarjamo na to, da razpošiljamo škatlje samo dokler bo še kaj pičle zaloge. Prosimo za skorajšnjo naročitev.

Oldřich Vitáček, Praga, Karlin 4. (Češko).

Čitajte slovenska zgodovinska romana:

Kralj Matjaž.

Cena 2 K, po pošti 20 vin. več.

Opatov praporščak.

Cena 1.80 K, po pošti 20 vin. več.

Obe knjigi se dobivata v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	72	1	92
1 " " " II. " . . .	1	52	1	72
1 " " " III. " . . .	1	40	1	48
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	14	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	40	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	07	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	90	1	00
1 " " kisle . . .	—	40	1	60
1 kg medu . . .	3	20	3	60
1 " čajnega surovega masla . . .	1	—	1	30
1 piščanec . . .	—	40	—	60
1 golob . . .	2	20	3	—
1 raca . . .	3	60	8	—
1 gos . . .	0	—	0	—
1 kapun . . .	0	—	—	—
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	40	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	10	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	80	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	20	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	60	—	—
100 " koruzne moke . . .	24	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	44	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	—	—	—
1 " graha . . .	—	36	—	—
1 " leče . . .	—	30	—	—
1 " knše . . .	—	32	—	—
1 " ričeta . . .	—	26	—	—
100 kg pšenice . . .	23	—	—	—
100 " rži . . .	18	50	—	—
100 " ječmena . . .	17	50	—	—
100 " ovs . . .	19	50	—	—
100 " ajde . . .	00	00	—	—
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	18	50	—	—
100 " činkvantina . . .	22	60	—	—
100 " krompirja . . .	6	00	—	—

Lesni trg.  
Cena trdemu lesu 8 do 11 K.  
Cena mehjemu les 7— do 8— K.

Trg za seno slamo, in stoljo.  
Na trgu je bilo

voz sena . . . . .	5	—	6	—
" slame . . . . .	4	00	4	50
" stelje . . . . .	3	50	3	50
" detelja . . . . .	7	50	8	50

Vsaki dan



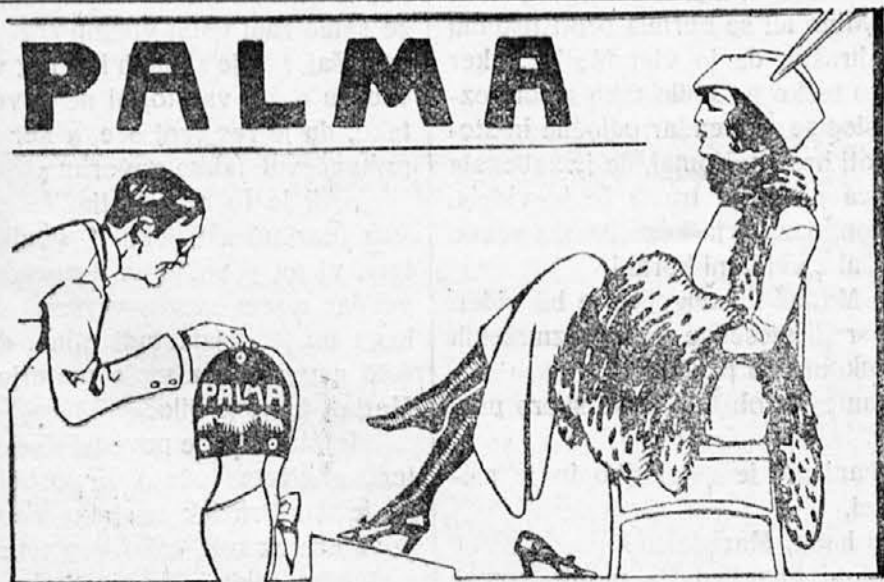
otrđi to prepričanje: nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin pridatek pravi :Franck:“ s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

emp 126/26.644

Razširjajte „Slov. Dom!“

PALMA

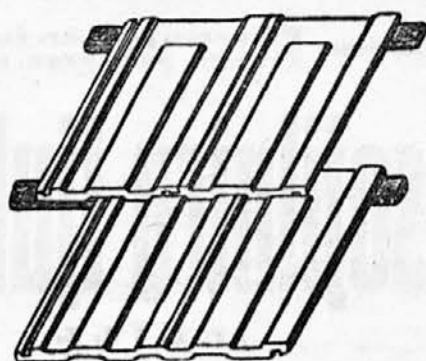


Prosim samo podpetnike PALMA! ki so najtrpežnejši od vseh.

# Parna tovarna opeke

v Brdu

p. Vič, tvrdke I. Knez v Ljubljani



priporoča svoje izdelke

:: strojne zidne in ::

vsakovrstne zarezne strešne opeke,

zajamčeno dobre in trpežne kakovosti

po znižani ceni.

Vzorke pošilja brezplačno.

::: Sprejema zastopnike. :::

## Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica števil. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižloé s  $4\frac{3}{4}\%$  v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani dolniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tuji denar. Promet na leto óez 1400 millionov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše. 6

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.



Priporočamo našim

# Kolinsko cikorijo

gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

### Sladni čaj - znamka Sladin!

**Kri!** polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod  $\frac{1}{4}$  kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-  
**Zdravje!** karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse števil. 109, Josefstädterstrasse števil. 25, Radetzkyplatz števil. 4. V Gradcu: Sackstrasse števil. 4.

Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Lastna tovarna  
ur v Svici  
1887  
Zahtevanje JUBILEJNICENIK "zastoj"  
1912  
Fr. Cuden, Ljubljana.

### Najboljši češki nakupni vir.



Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg velefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, linega 10 K, najtinejši prsni puh 12 K. — Kdor vzame 6 kg dobi franko.

### Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 8 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14 70, K 17 80 in K 21—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4 60, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.  
Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Ustanovljena leta 1831.

Največja zavarovalnica avstro-Ogrske države.

## C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg — Sv. Petra cesta št. 2, v lastnem domu.

Zavaruje zoper požar na poslopih, pohištvu in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, poškodbe zrcal in zvonov. — Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. — Tekom leta 1912 zavarovalo se je 21.380 oseb za kapital na 182 milijonov kron na življenje. —

Družba je izplačala za škode nad 1100 milijonov kron. — Premoženje družbe znaša nad 440 milijonov kron.

Ustanovljena 1881.

Račun: Pri avstr. pošt. hr. št. 828.406.  
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon števil. 185.

# Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.

**v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18**

v lastnem  
zadružnem  
:: domu ::



Žiro-konto  
pri avstro-  
ogrski banki.

Obrestuje hranilne vloge po **4<sup>3</sup>/<sub>4</sub>%**

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega  
.. .. je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen. .. ..

Gospodarstvo posojilnice vodijo gospodje:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani.  
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani.  
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani.  
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani.

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški.  
Franc Jarc, posestnik v Medvodah.  
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani.  
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

## Rezervni zaklad kron 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 kron 19,000.000.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.